

Załącznik do uchwały nr XX/97/09
Rady Miejskiej w Bisztyнку
z dnia 20 marca 2009r.

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI

BISZTYNEK

Olsztyn, luty 2009 r.

SPIS TREŚCI

1. Wstęp.....	3
2. Charakterystyka miejscowości.....	5
2.1. Położenie miejscowości.....	5
2.2. Historia miejscowości.....	11
2.3. Określenie przestrzennej struktury miejscowości.....	17
a. Dominanty przestrzenne:.....	17
b. Otwarte przestrzenie wspólne:.....	17
c. Elementy charakterystyczne:.....	17
3. Inwentaryzacja zasobów.....	18
3.1. Zasoby przyrodnicze.....	18
3.2. Dziedzictwo kulturowe.....	21
3.3. Obiekty i tereny.....	30
3.4. Infrastruktura społeczna.....	32
3.5. Infrastruktura techniczna.....	37
3.6. Kapitał społeczny i ludzki.....	40
3.7. Gospodarka i rolnictwo.....	43
4. Analiza SWOT miejscowości.....	45
5. Opis planowanych zadań.....	48
6. Podsumowanie.....	56

1. Wstęp

W Unii Europejskiej zdecydowaną większość powierzchni zajmują tereny wiejskie (ok. 80%), które są bardzo ważnym elementem kształtującym gospodarcze i społeczne aspekty życia. Jest to istotne ogniwo zatrudnienia, kreujące wartość rynkową produktu, zaspokajające zapotrzebowanie na artykuły spożywcze oraz stanowiące część krajobrazu będącego źródłem kultury wiejskiej. Obszary wiejskie spełniają ponadto funkcje terenów turystyczno – rekreacyjnych, miejsc działalności małych i średnich przedsiębiorstw oraz atrakcyjną, samodzielną przestrzeń życiową o szczególnych walorach ekologicznych i społeczno – kulturowych.

Na terenach miejskich natomiast występują z coraz większą intensywnością negatywne aspekty życia. Rosnąca koncentracja miejsc pracy, przemysłowa infrastruktura, degradacja środowiska naturalnego i szkodliwe oddziaływanie na zdrowie ludzkie sprawiają, że coraz bardziej doceniane jest życie na wsi i w małych miasteczkach charakteryzujące się między innymi bliskością przyrody i żywo pielęgnowanymi stosunkami międzyludzkimi, które są wyrazem szczególnej jakości życia.

W takim kontekście, obszary wiejskie rozumiane jako tereny, gdzie prowadzona byłaby działalność gospodarcza (gospodarstw rolnych) oparta na zasadach rynkowości, cechujące się wysokim poziomem życia z uwzględnieniem ekologii i zasad społecznych stają się coraz bardziej atrakcyjne.

Działania umożliwiające realizację takiej wizji obszarów wiejskich w okresie programowania 2007 – 2013 przewiduje „Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 - 2013” w ramach Osi 3 „Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej”, Działania „Odnowa wsi”.

Lokalne plany dotyczące przedsięwzięć, które mają być realizowane w konkretnej miejscowości i uzyskać dofinansowanie z wspomnianego powyżej Programu powinny zostać skonkretyzowane w Planie Odnowy Miejscowości, który jest obligatoryjnym załącznikiem do wniosku o dofinansowanie.

Plan Odnowy Miejscowości musi zostać uchwalony przez Zebranie Wiejskie i Zebranie Rad Osiedlowych oraz zatwierdzony przez Radę Gminy i powinien zawierać charakterystykę miejscowości, inwentaryzację zasobów służącą ujęciu stanu rzeczywistego, analizę SWOT, czyli mocne i słabe strony miejscowości oraz przedsięwzięcia wyznaczone przez mieszkańców do realizacji wraz z szacunkowym kosztorysem i harmonogramem

działań. Taki plan jest dokumentem otwartym, który może być aktualizowany w zależności od potrzeb społecznych i uwarunkowań finansowych.

Celem działania „Odnowa i rozwój wsi” jest poprawa jakości życia na obszarach wiejskich poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promowanie obszarów wiejskich. Działanie to umożliwi rozwój tożsamości społeczności wiejskiej, zachowanie dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich oraz wpłynie na wzrost ich atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej.

Pomoc finansowa na przedsięwzięcia może być przyznana, jeżeli projekt realizowany jest w miejscowości należącej do:

- gminy wiejskiej,
- gminy miejsko-wiejskiej, z wyłączeniem miast liczących powyżej 5 tys. mieszkańców,
- gminy miejskiej, z wyłączeniem miejscowości liczących powyżej 5 tys. mieszkańców.

Dofinansowanie ma formę refundacji części kosztów kwalifikowalnych projektu, natomiast maksymalna wysokość pomocy na realizację projektów w jednej miejscowości wynosi 500 000 zł i nie może przekraczać 75% kosztów kwalifikowalnych projektu.

Pomoc jest przyznawana w formie refundacji części kosztów związanych z realizacją operacji:

1. budowy, przebudowy, remontu lub wyposażania budynków pełniących funkcje rekreacyjne, sportowe i społeczno - kulturalne, w tym świetlic i domów kultury, z wyłączeniem szkół, przedszkoli i żłobków;
2. budowy, przebudowy, remontu lub wyposażania obiektów małej architektury;
3. budowy, przebudowy lub remontu obiektów sportowych, ścieżek rowerowych, szlaków pieszych, placów zabaw, miejsc rekreacji, przeznaczonych do użytku publicznego;
4. zakupu towarów służących przedsięwzięciom związanym z kultywowaniem tradycji społeczności lokalnych lub tradycyjnych zawodów;
5. związanych z kształtowaniem obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno - przestrzenne, w szczególności poprzez odnawianie lub budowę placów parkingowych, chodników lub oświetlenia ulicznego;
6. urządzania i porządkowania terenów zielonych, parków lub innych miejsc

- wypoczynku;
7. budowy, przebudowy lub remontu infrastruktury turystycznej;
 8. zagospodarowania zbiorników i cieków wodnych w celu wykorzystania ich do rekreacji lub w celu poprawy estetyki miejscowości;
 9. rewitalizacji budynków wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków, użytkowanych na cele publiczne oraz obiektów małej architektury, odnawiania lub konserwacji lokalnych pomników historycznych i miejsc pamięci;
 10. zakupu i odnawiania obiektów charakterystycznych dla danego regionu lub tradycji budownictwa wiejskiego i ich adaptacji na cele publiczne;
 11. budowy, przebudowy, remontu lub wyposażania obiektów budowlanych przeznaczonych na cele promocji lokalnych produktów i usług, w tym pawilonów, punktów wystawowych, sal ekspozycyjnych lub witryn;
 12. odnawiania elewacji zewnętrznych i dachów w budynkach architektury sakralnej wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków i cmentarzy wpisanych do rejestru zabytków;
 13. wyburzenia i rozbiórki zdewastowanych obiektów budowlanych w celu uporządkowania terenu w miejscowości, jeżeli niemożliwe jest ich odnowienie i dalsze użytkowanie - w zakresie koniecznym do realizacji operacji wymienionych w pkt 1 - 12;
 14. zakupu materiału siewnego lub nasadzeniowego roślin wieloletnich;
 15. zakupu sprzętu, materiałów i usług, służących realizacji operacji;
 16. ogólnych, które są bezpośrednio związane z przygotowaniem i realizacją operacji.

2. Charakterystyka miejscowości

2.1. Położenie miejscowości

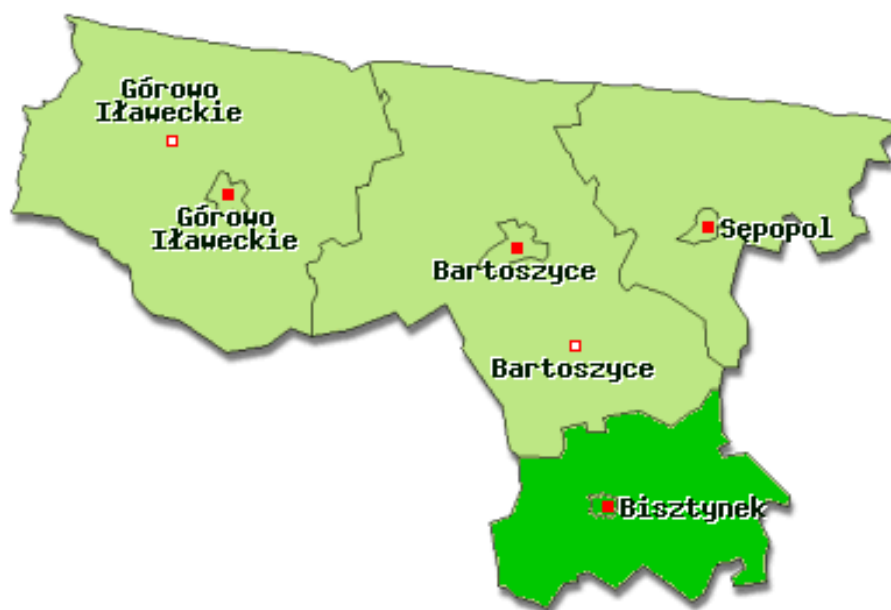
Miasto i Gmina Bisztynek położone są w północno – wschodniej części Polski, w województwie warmińsko – mazurskim, które ze względu na swoje walory przyrodnicze, jest jednym z najpiękniejszych, a także najbardziej zróżnicowanych pod względem

etnicznym regionów kraju - liczne mniejszości narodowe (Ukraińcy, Niemcy, Romowie, Białorusini i inni).

Województwo warmińsko - mazurskie jest czwartym co do wielkości regionem Polski o powierzchni ponad 24 tys. km kwadratowych i zamieszkiwanym przez ponad 1,4 miliona osób. 29,9 % powierzchni województwa zajmują lasy, 6% wody, natomiast 46,3 % użytki rolne. Podział administracyjny to: 116 gmin i 19 powiatów. Stolicą regionu jest Olsztyn.

Miasto i Gmina Bisztynek położone są w powiecie bartoszyckim, w południowej jego części. Powierzchnia powiatu wynosi 130.854 ha, co stanowi 5,4% obszaru województwa i daje 9 miejsce w województwie pod względem powierzchni. Zamieszkuje go 64.933 osób, co stanowi 4,43% ludności województwa warmińsko - mazurskiego. Powiat położony jest w bezpośrednim sąsiedztwie z Rosją (Obwód Kaliningradzki), sąsiaduje także z powiatem kętrzyńskim, olsztyńskim, lidzbarskim oraz braniewskim.

Rys. 1. Gmina i Miasto Bisztynek na tle powiatu bartoszyckiego

W opracowaniu wykorzystano mapy cyfrowe IMAGIS (R)

Gmina Bisztynek graniczy od północy z Gminą Bartoszyce, od wschodu z Gminą Korsze i Reszel, od południa z Gminą Jeziorany, natomiast od zachodu z Gminą Kiwity. Powierzchnia ogólna gminy wynosi 20 355 ha, w tym użytki rolne stanowią aż 81,4% i

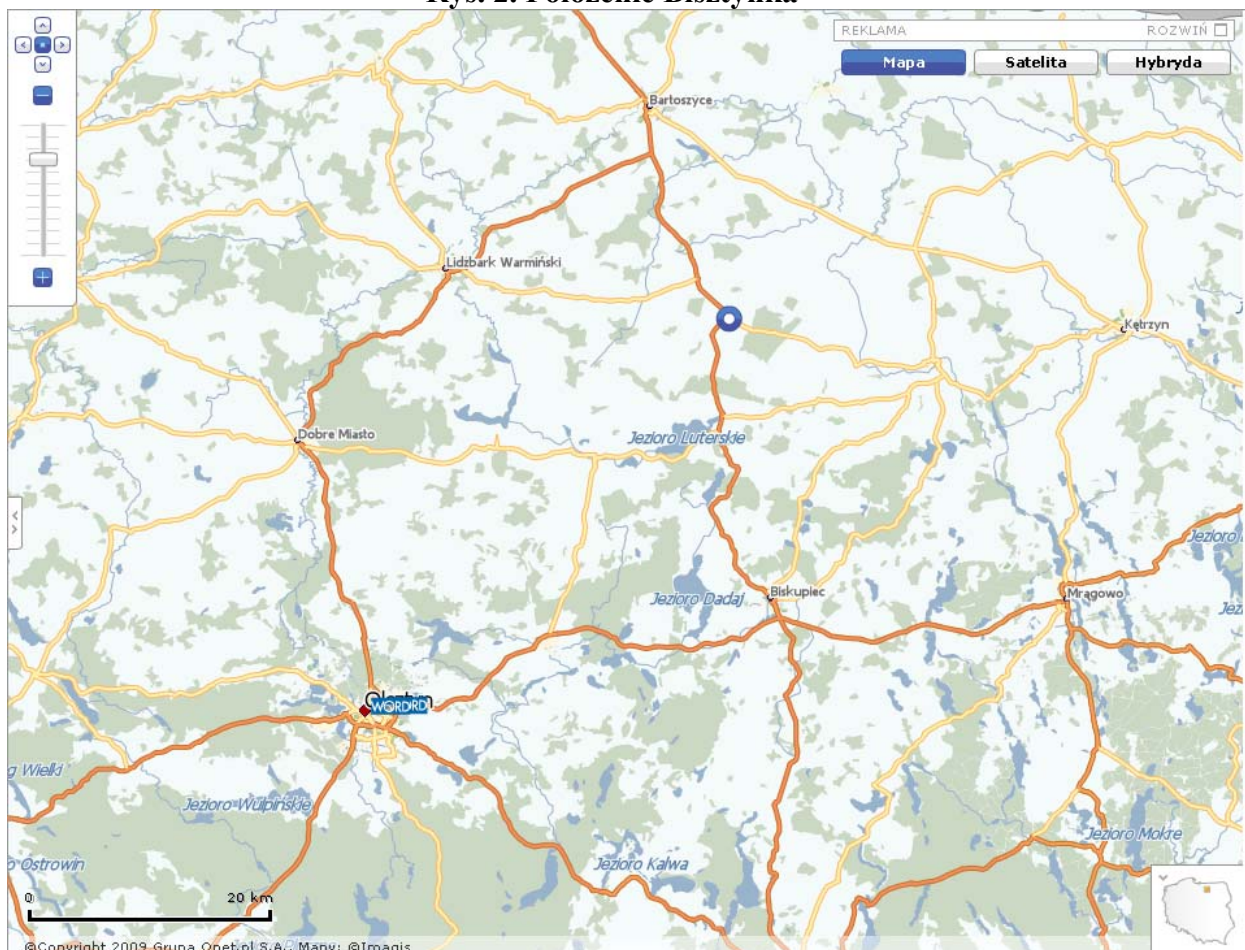
obejmują areał 16 515 ha. Teren gminy odznacza się wysokimi walorami przyrodniczymi do rozwoju rolnictwa i bardzo niską lesistością 10% (średnia dla województwa 30,5%).

Miasto Bisztynek leży w odległości 20 km od Bartoszczy, 20 km od Reszła, 30 km od Biskupca zwanego Reszelskim i 50 km od Olsztyna. Na terenie wiejskim Gminy Bisztynek znajduje się 18 sołectw.

Bisztynek znajduje się na północnym skraju Pojezierza Olsztyńskiego, w pobliżu jego granicy z Równiną Sępopolską. Miasto położone jest w obrębie falistej wysoczyzny morenowej, zbudowanej głównie z glin zwałowych. W kierunku południowo - wschodnim zalega piaszczysty płat osadów wodnolodowcowych i lodowcowych.

Przez miasto południkowo przepływa Pisa, której dolina i dopływ na południe od miasta tworzy rozległe tereny bagienne, wypełnione holocenijskimi osadami organicznymi. Obniżenia te sąsiadują ze wzgórzami moreny czołowej, gdzie różnice wysokości między szczytami wzniesień a powierzchnią obniżeń dochodzą do 40 m.

Rys. 2. Położenie Bisztynka

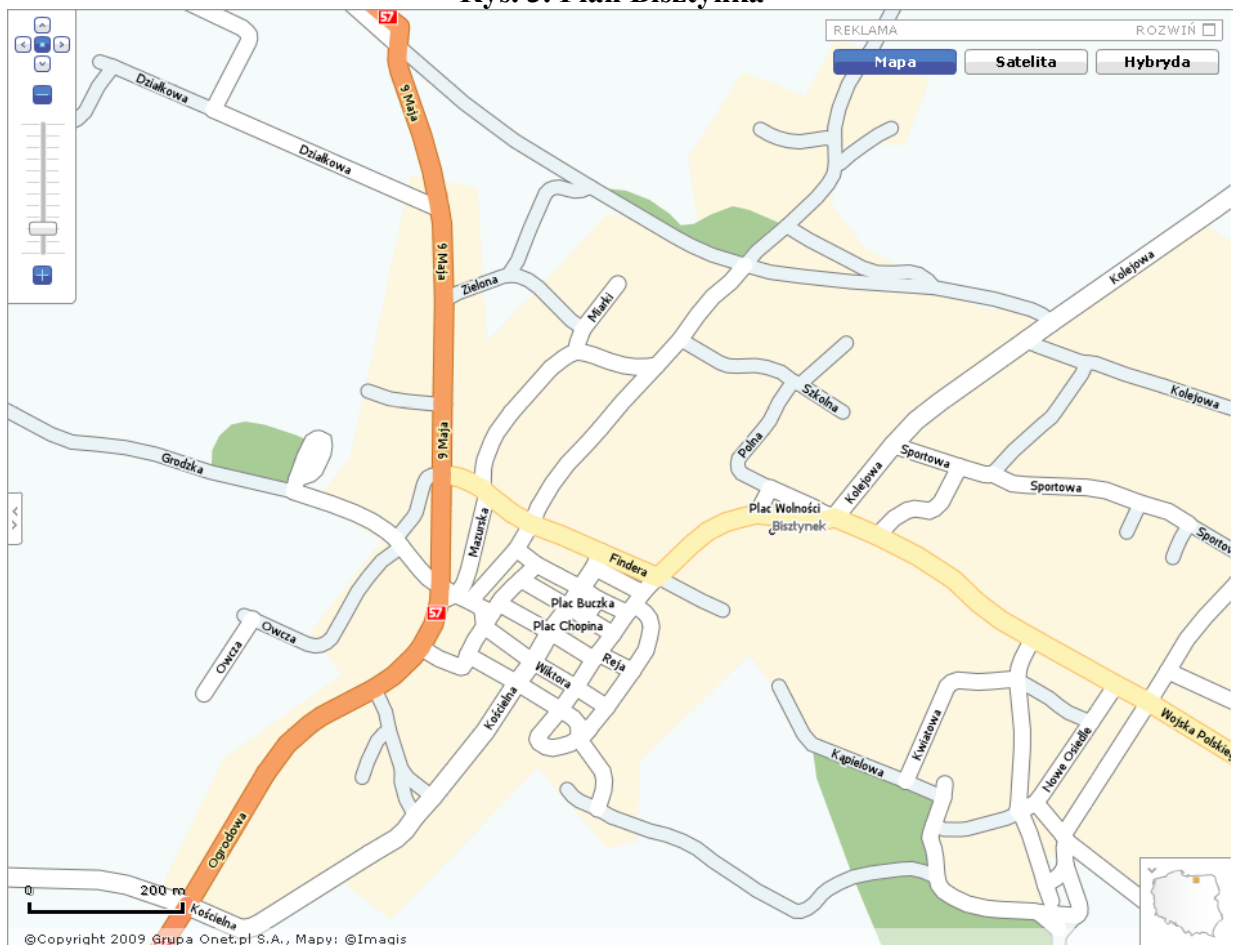

W mieście krzyżują się drogi krajowe i wojewódzkie:

- 57 kierunek Bartoszyce – Bisztynek - Pułtusk,
- 594 kierunek Reszel.

Komunikację autobusową zapewniają przedsiębiorstwa PKS Bartoszyce, PKS Olsztyn, PKS Mrągowo, Veolia Kętrzyn, Bus-Kom Szczytno oraz przewoźnicy prywatni. Bisztynek posiada bezpośrednie połączenia autobusowe z Olsztynem, Gdańskiem, Bartoszcami, Mrągowem, Szczytnem, Biskupcem i Lidzbarkiem Warmińskim.

Rys. 3. Plan Bisztyńka

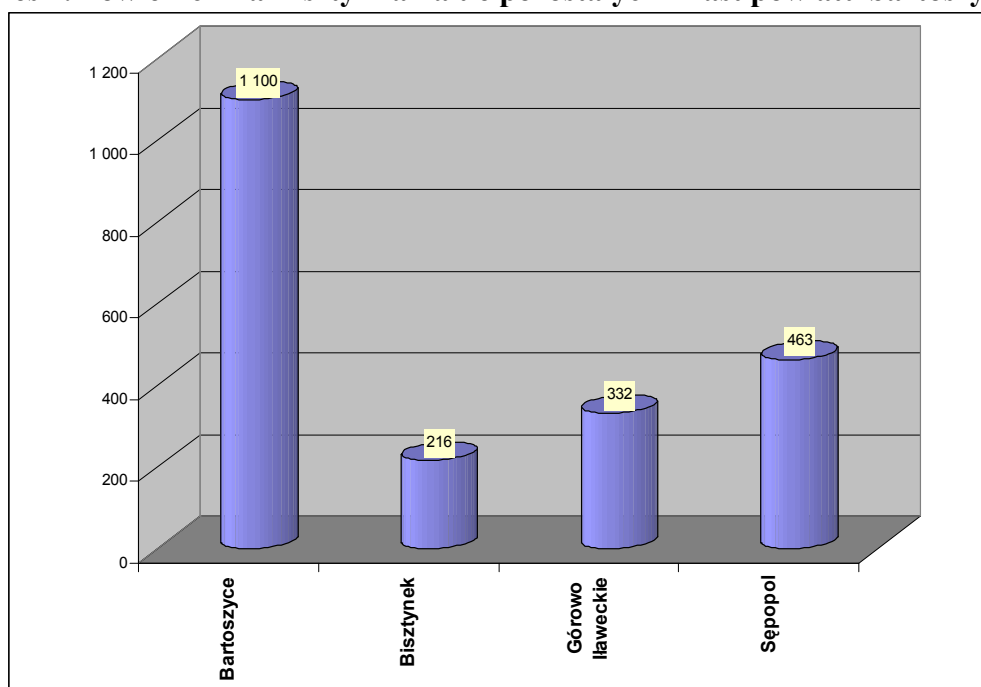
Miasto Bisztynek, ze swoim zabytkowym układem urbanistycznym, którego historia sięga XIV wieku, posiada ukształtowaną strukturę funkcjonalno – przestrzenną.

Usługi związane z obsługą ludności skoncentrowane są na obszarze Starego Miasta. Zabudowa w tej części miasta to małe domy mieszkalne z usługami na parterach budynków lub samodzielne obiekty usługowe.

Wokół Starego Miasta rozlokowana jest luźna zabudowa mieszkalna, z usługami publicznymi na wydzielonych działkach (szkoła, stadion), która w kierunku południowo - wschodnim przechodzi we współczesną zabudowę wielorodzinną. W kierunku wschodnim od zabudowy wielorodzinnej znajduje się dzielnica przemysłowo – składowa, której zabudowa obecnie w niewielkim stopniu jest wykorzystywana na działalność gospodarczą.

Tereny wokół miasta są fizjograficznie korzystne dla jego rozwoju. Ograniczenia związane są głównie z glebami, korzystnymi dla rolnictwa i podlegającymi ochronie. Z tego względu najbardziej korzystny dla rozwoju miasta wydaje się kierunek południowo - wschodni. Powierzchnia Bisztyńka wynosi 216 ha i jest to najmniejsze miasteczko w powiecie bartoszyckim, co ilustruje poniższy wykres.

Wykres 1. Powierzchnia Bisztyńka na tle pozostałych miast powiatu bartoszyckiego

Obecnie (stan na 31.12.2008 r.) miasto zamieszkuje 2671 osób, natomiast liczba mieszkańców miasta Bisztynek w latach 2004 - 2007 kształtowała się następująco:

Tabela 1. Stan ludności i ruch naturalny

Ludność wg miejsca zameldowania/zamieszkania i płci	j. m.	2004	2005	2006	2007
ogółem	osoba	2 618	2 596	2 576	2 527
mężczyźni	osoba	1 246	1 231	1 221	1 187
kobiety	osoba	1 372	1 365	1 355	1 340

W badanym okresie Bisztynek należał w województwie olsztyńskim do grupy miast o małej dynamice przyrostu ludności. Liczba mieszkańców w okresie minionych 4 lat wzrosła o 9 osób. Obecnie trudny do wyjaśnienia jest znaczny wzrost liczby mieszkańców miasta w roku 2008. Kwestie związane z ruchem naturalnym w mieście przedstawia poniższa tabela:

Tabela 2. Ruch naturalny wg płci

Urodzenia żywe	j. m.	2004	2005	2006	2007
ogółem	osoba	25	28	28	16
mężczyźni	osoba	13	14	15	3
kobiety	osoba	12	14	13	13
Zgony ogółem					
ogółem	osoba	20	19	22	29
mężczyźni	osoba	16	9	9	17
kobiety	osoba	4	10	13	12
Przyrost naturalny					
ogółem	osoba	5	9	6	-13
mężczyźni	osoba	-3	5	6	-14
kobiety	osoba	8	4	0	1

Czynnikiem decydującym o rozwoju demograficznym miasta i gminy był przyrost naturalny (liczba urodzeń wyższa od liczby zgonów), zaś ograniczającym ujemne saldo migracji (tzn. odpływ migracyjny był wyższy od napływu) w całym badanym okresie. Zarówno przyrost naturalny, jak i ruchy migracyjne w okresie minionych 4 lat przebiegały ze zmienną intensywnością. Rozmiary tych zjawisk prezentuje poprzednia i poniższa tabela:

Tabela 3. Migracje na pobyt stały wg typu, kierunku i płci migrantów

Saldo migracji w ruchu wewnętrznym	j. m.	2004	2005	2006	2007
ogółem	osoba	-1	-28	-19	-36
mężczyźni	osoba	-9	-17	-13	-21
kobiety	osoba	8	-11	-6	-15

Bisztynek należy do nielicznej grupy miast charakteryzujących się ujemnymi saldami migracji w długim okresie.

Mieszkańcy Bisztyńka w większości emigrowali do innych miast. Ujemne salda migracji były spore i w nieznacznym stopniu rekompensowane przez przyrost naturalny. Taki stan rzeczy

zdecydował o tym, iż liczba mieszkańców miasta do roku 2007 znacznie się zmniejszyła (prawie o 100 osób).

W badanym okresie nastąpiły niekorzystne zmiany w strukturze wieku ludności. Polegały one na spadku liczebności roczników przedprodukcyjnych (dzieci i młodzieży do lat 17), wzroście liczby ludności w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Takie zmiany w strukturze wieku oznaczają, że społeczeństwo miasta zaczyna się starzeć:

Tabela 4. Struktura wieku ludności

Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci					
w wieku przedprodukcyjnym	j. m.	2004	2005	2006	2007
ogółem	osoba	579	538	527	488
mężczyźni	osoba	311	290	283	265
kobiety	osoba	268	248	244	223
w wieku produkcyjnym	j. m.	2004	2005	2006	2007
ogółem	osoba	1 648	1 653	1 651	1 636
mężczyźni	osoba	805	803	807	795
kobiety	osoba	843	850	844	841
w wieku poprodukcyjnym	j. m.	2004	2005	2006	2007
ogółem	osoba	328	328	328	340
mężczyźni	osoba	95	101	99	100
kobiety	osoba	233	227	229	240

2.2. Historia miejscowości

Początki Bisztyńska związane są z kolonizacją na Warmii, która od 1326 roku przeniesiona została na tereny puszczańskie. Prowadzili ją - Fryderyk von Liebenzelle i Henryk Luter. Kolonizację puszczy wraz z Hermanem z Pragi kontynuował Bruno von Luter. Posługiwano się wówczas wyłącznie osadnikami pochodzącymi z wcześniej zasiedlonych rejonów Warmii, dlatego też nie obcy, lecz oni założyli Olsztyn (1350), Barczewo (1364), a także Bisztynek (1385) i Biskupiec (1395).

Założycielami Bisztyńska byli bracia - Jan i Jakub. Pochodzili z okolic Olsztyna, a dokładniej z Różnowa (Rosenau). Lokatorzy miasta działali na podstawie przywileju wystawionego przez biskupa Henryka III Sorboma 30 kwietnia 1385 roku. Miasto mieli zakładać w oparciu o istniejącą już od roku 1346 wieś, którą nazywano dwojako: Schoneflys

(Schönflies) albo Strowangen, co w języku polskim oznacza Piękny Strumień. Założycielem wsi był Jan pochodzący z Rogóza pod Lidzbarkiem.

Wieś otrzymała przywilej lokacyjny na prawie chełmińskim. Istniał w niej młyn zbożowy, olejarnia i karczma, a także kościół pod wezwaniem Św. Marty. Został on później zastąpiony przez okazałszy kościół miejski, ale tradycja przechowała go w pamięci do tego stopnia, że poświęcony w 1633 roku drugi kościół miejski Św. Michała nazywano "kościółem Św. Marty", aż do momentu, gdy w 1859 roku na terenie dawnej wsi Strowangen zbudowano kaplicę pod wezwaniem Św. Marty.

Miasta warmińskie współdziałały wówczas z zamkami obronnymi, zyskiwały dzięki temu znaczenie strategiczne. W przypadku Bisztyńka było inaczej – miasto nie miało zamku, dlatego też zadbano o to, by zbudować mury obronne.

Przy powstawaniu miasta zdecydował przede wszystkim motyw fiskalny – Bisztynek (Bischofstein – w języku polskim Biskupi Kamień) miał być centrum osadniczym w rejonie, w którym należało stworzyć rynek dla wielu wsi położonych w okolicach Lidzbarka i Reszla. Bisztynek to jedyne miasto na Warmii, któremu, by się rozwijało, dano wieś i jej zasoby gwarantowane przywilejem.

Bisztynek to miasto bardzo mocno doświadczane przez los. Doświadczenia te, często tragiczne w swych skutkach, przez lata tworzyły historię tegoż miasta i kształtowały przestrzenną strukturę miejscowości.

Jednym z takich wydarzeń był fakt związany z działaniami następcy biskupa Sorboma, Henryka Vogelsanga. Wspomniane działania polegały na tym, iż Vogelsang wysunął pod adresem Bisztyńka zarzuty, które o tyle były groźne, że stawiały pod znakiem zapytania istnienie Bisztyńka jako miasta. Następca Sorboma zaskarżył radę miejską w Kurii Rzymskiej o alienację dóbr kościelnych. Uważał, że tereny, które miasto otrzymało w wyniku przywileju lokacyjnego, posiada niezgodnie z prawem. Dowodem na bezprawne posiadanie terenów miał być brak na dokumencie lokacyjnym pieczęci kapituły, wymaganej dla ważności tego rodzaju lokacji. Rzym wyznaczył sędziego w osobie biskupa Vogelsanga, co w praktyce oznaczało dla Bisztyńka kłopoty – utratę praw miejskich. Na szczęście, do tego nie doszło.

Wspomniane wewnętrzne spory ustąpiły i wydają się epizodem wobec kolejnego dla Bisztyńka kłopotu, mianowicie poważnej sytuacji politycznej, jaka zaistniała na tle stosunków polsko - krzyżackich w latach poprzedzających bitwę grunwaldzką, a także bezpośrednio po niej. Biskup, który złożył hołd Jagielle, musiał uciekać z kraju w obawie przed zemstą Krzyżaków. Miasto w tzw. "wojnie głodowej" z 1414 roku doznało poważnych

szkód szacowanych na ponad 1000 grzywien, jednak uratowało swoją formalno - prawną egzystencję.

Spokojne funkcjonowanie miasta przerwane zostało przez kolejne poważne wydarzenie. Pod wpływem poczynań zakonu krzyżackiego - fiskalizmu i bezprawia, w roku 1440 zawiązała się konfederacja ziem i miast pruskich - Związek Pruski. Przystąpiły do niego również miasta warmińskie, niechętnie nie tylko Zakonowi, ale i swemu biskupowi, który był doradcą Wielkiego Mistrza. Solidarnie uczynił to również Bisztynek, aczkolwiek doznawszy w 1488 szczególnych łask tegoż właśnie biskupa, wolał odmówić związkowcom płacenia specjalnego podatku na proces z Zakonem. Gdy przyszło jednak do wybuchu powstania zbrojnego w lutym 1454 roku, a biskup wyemigrował, Bisztynek pozbył się skrupułów i przystąpił do wojny, mimo że sąsiedni Reszel pozostał wierny biskupowi.

W połowie 1455 roku kanonicy warmińscy wpuścili do Olsztyna zaciężnych krzyżackich. W wyniku tego wiele miast warmińskich odebrało to jako ważną dla siebie wskazówkę i dokonało natychmiastowej reorientacji politycznej. Stąd też jesienią 1455 roku Barczewo, Reszel, Biskupiec, a także Bisztynek, z własnej woli zgłosiły władzom krzyżackim chęć przyjęcia ich załóg wojskowych. Bisztynek nie miał murów obronnych, był jednak miastem ufortyfikowanym, wyposażonym w fosy, wały ziemne i palisady. Zaciężni, przysłani tu przez Wielkiego Mistrza, przebywali tu do stycznia 1462 roku, czyli do momentu, gdy nowy biskup warmiński Paweł Legendorf, zdołał wyjednać u Wielkiego Mistrza ich wycofanie. W zamian obiecał, że będzie dzierżył miasto "ku pożytkowi Zakonu i Kościoła".

Tymczasem wiosną 1463 roku Bisztynek spotkało kolejne niepowodzenie – miasto zostało zaatakowane przez załogę polską z Pasymia, w wyniku czego znacznie ucierpiało. Dowiedziawszy się o tym biskup kazał najpierw rozmontować swój młyn, a następnie, w obawie przed powtórny atakiem i dostaniem się miasta w ręce Polaków, kazał je załodze doszczętnie spalić. Gdyby miasto miało mury obronne, zapewne biskup nie decydowałby się na ten krok. Jak pochopna jednak była to decyzja świadczy fakt, że już w marcu następnego roku biskup zawarł "pokój wieczysty" ze związkowcami i przeszedł na ich stronę.

Od pokoju toruńskiego w 1466 roku aż po zabór Warmii przez Prusy w roku 1772, Bisztynek pozostawał w granicach Królestwa Polskiego, a wskutek determinacji jego mieszkańców, nie przestał istnieć. Taka sytuacja mogła jednak się zdarzyć, gdyż kolejna wojna, którą wypowiedział Polsce następny biskup Mikołaj Tungen w przymierzu z zakonem krzyżackim i Węgrami, dała się Warmii we znaki. W czasie jej trwania w latach 1478 - 1479 usadowiła się tu załoga polska, która następnie zniszczyła miasto, a także będący w odbudowie młyn biskupi. Wskutek tego, po wojnie zakończonej ugodą z królem, biskup

Tungen myślał o całkowitej likwidacji miasta, gdyż w rzeczywistości przynosiło ono więcej strat niż korzyści. Mieszkańcy byli świadomi swego losu, dlatego w ciągu dwóch następnych lat musieli dać biskupowi świadectwo swej zdecydowanej postawy, skoro 5 marca 1481 roku wystawił on miastu nowy przywilej. Potwierdził w nim posiadanie przez miasto wszystkich jego dotychczasowych posiadłości i zobowiązał mieszkańców do posług przy odbudowie młyna biskupiego.

Dużą rolę w rozwoju Bisztyńka odegrał biskup Franciszek Kuhschmalz. Okazał się dla miasta niezwykle łaskawy, gdyż już w dwa lata po objęciu rządów na Warmii ofiarował mu duży obszar lasu. Dodatkowo, na prośbę rady miejskiej, potwierdził całość przywileju miasta, wystawiając mu 26 grudnia 1448 roku odnowiony dokument lokacyjny.

Bisztynek nie posiadał obwarowań w postaci murów obronnych, dlatego prawdopodobny jest fakt, iż ze strony miasta pojawiło się zobowiązanie do ich odbudowy, co mogło w konsekwencji skłonić Tungenę do zmiany poglądu i wystawienia owego przywileju. Wniosek z tego, iż masywne obwarowania Bisztyńka należy datować na czas bezpośrednio następujący po 1481 roku. Wolno także przypuszczać, że budowę murów z powodzeniem zakończono co najmniej przed 1510 rokiem, czyli w momencie, kiedy coraz wyraźniej rysowała się nad Warmią perspektywa nowej wojny.

Wojna wybuchła w Nowy Rok 1520 i była ostatnią między Polską a zakonem krzyżackim przed jego likwidacją. Jak się okazuje Bisztynek nie spotkała jakakolwiek związana z nią tragedia, mimo że inne miasta np. Orneta, Pieniężno, Frombork czy Dobre Miasto zostały zdobyte i w znacznym stopniu zniszczone. Nie ulega też wątpliwości, że miasto obsadzone było zaciężnymi czeskimi, jednak kiedy ich odwołano, mieszkańcy Bisztyńka popadli w trwogę i jesienią 1520 roku gotowi byli nawet uznać władzę Wielkiego Mistrza, byle tylko uchronić miasto przed konsekwencjami ewentualnego szturm. Kryzysową sytuację mieszkańcy Bisztyńka na szczęście wytrzymali, a wojna skończyła się kilka miesięcy później.

Bisztynek przez lata zmagał się dzielnie z wieloma trudnościami. Mimo że następna wojna, związana z najazdem szwedzkim, miała przyjść dopiero za sto lat, wystarczył jeden tylko przypadkowy pożar, aby dorobek dziesięcioleci poszedł na marne. Pożar wybuchł 9 czerwca 1547 roku. W obrębie murów miejskich spłonęło wszystko, łącznie z ratuszem, w którym przechowywano przywileje miejskie. Niedługo po zdarzeniu odnowił je biskup Jan Dantyszek.

Po wspomnianym pożarze miasto podupadło gospodarczo. Sposobem na rozwiązanie trudnej sytuacji było uzyskanie prawa o odbywaniu jednego targu co tydzień. Z tą prośbą

zwrócono się do biskupa Stanisława Hozjusza, lecz sprzeciwiały się temu sąsiednie miasta - Reszel, Jeziorany i Lidzbark. Na zjeździe stanów warmińskich 16 lipca 1566 roku zgodzono się dać to prawo Bisztynkowi na okres dwóch lat, po czym 4 listopada 1568 roku biskup wystawił miastu przywilej upoważniający do odbywania jednego tylko targu rocznie, lecz na usilne prośby rady miejskiej zezwolił Bisztynkowi kontynuować je co tydzień.

W akcie wystawionym przez Marcina Kromera wyznaczono 7 wsi, dla których rynek Bisztynka był obowiązkowy. Targi przyczyniły się do wsparcia miejscowej wytwórczości - obok mieszczan trudniących się rolnictwem i kupiectwem, istnieli także rękodzielnicy, przede wszystkim zaś sukiennicy i garncarze. W XVI i XVII wieku działały tu olejarnia, młyn zbożowy, folusz i garbarnia, które obsługiwały miejscową wytwórczość. Już w XVI wieku miasto produkowało piwo i wódkę, lecz podstawą utrzymania mieszkańców przez stulecia były na ogół rolnictwo i sukiennictwo.

Po czterdziestu latach pomyślności mieszkańcy Bisztynka przeżyli kolejny pożar, który wybuchł 12 kwietnia 1589 roku. Tym razem ocalał kościół z plebanią, choć równocześnie pojawiła się groźna epidemia dżumy. Cudowne ocalenie kościoła, a w końcu i ustąpienie zarazy, natchnęło mieszczan do złożenia zbiorowych ślubów, iż w przyszłości, każdego roku pierwszy czwartek po Zielonych Świątkach będzie dniem modlitwy o ochronę przed pożarami.

Ciągle przemarsze wojsk szwedzkich, na przemian z brandenburskimi i polskimi, spustoszyły Bisztynek i jego okolice. Od kwietnia do listopada 1662 roku grasowała ponownie epidemia dżumy, która w całej parafii pochłonęła 700 ofiar. Wobec tego parafianie uchwalili, że w każdą rocznicę przypominającą o początku tej klęski, odbywać się będą modlitwy. Niezależnie od tego, od 1640 roku ustaliła się tradycja pielgrzymek całej parafii do Świętej Lipki. Z kolei w roku 1666 mieszkańcy Bisztynka ślubowali regularne pielgrzymi do cudownego obrazu NMP Matki Pokoju w Stoczku Warmińskim, kiedy to na skutek gwałtownych burz i ulew nie byli w stanie rozpocząć zniw.

Wśród wielu niepowodzeń znaczącym dla mieszkańców faktem było zupełne ominięcie miasta przez jedną z większych w Prusach epidemii dżumy z lat 1708 - 1711. Wierzono, iż stało się to dzięki wstawiennictwu Św. Rocha, którego kult odtąd rozwinął się w Bisztyнку, zwłaszcza w kościele Św. Michała zbudowanym w roku 1632. Niezależnie od tego odnowiła się w tamtych latach tradycja cudu, jaki miał wydarzyć się przed wiekami w dniu konsekracji kościoła parafialnego przez biskupa Henryka Sorboma. Podczas uroczystej mszy konsekracyjnej w 1400 roku miały spaść na ołtarz podczas podniesienia hostii krople Krwi Przenajświętszej, co po pewnym czasie ugruntowało tradycję pielgrzymkową ku czci

Najświętszego Sakramentu. Nasilona frekwencja pielgrzymów była wysoce na rękę miastu, które od 1579 roku, gdy zbudowano wieżę, aż po wiek XVII i XVIII stopniowo rozbudowywało swój kościół, by mógł swobodnie pomieścić pielgrzymów.

Mimo wielu niepowodzeń miasto prosperowało niezłe. Dowodzi tego taryfa podatkowa ustalona w 1748 roku na podstawie ilości piwa produkowanego w danym mieście: na 13 miast warmińskich Bisztynek zajmował pod tym względem 7 miejsce.

W Bisztyнку rozwijały się różnego rodzaju rzemiosła, nawet tak specyficzne, jak złotnictwo, które pojawiło się w 1637 roku. Tutejszy warsztat wykonał wiele zamówień kościelnych. W 1687 roku biskup Michał Stefan Radziejowski zatwierdził statut bednarzy. W 1715 roku, na wniosek obydwu burmistrzów miasta i rady, biskup Teodor Andrzej Potocki zatwierdził wilkierz miejski, składający się ze 154 artykułów. Postanawiał on, że prawa miejskie przysługiwały wyłącznie katolikom. Kandydat musiał też udowodnić, że nie znajduje się w żadnej zależności prawnej. Posiadacz prawa miejskiego mógł tu handlować albo zajmować się rzemiosłem.

W okresie wojen napoleońskich mieszkańcy Bisztyńka ponieśli znaczne straty, choć nie tak znaczne jak niektóre inne miasta. W następnych latach sytuacja ekonomiczna miasta i jego mieszkańców stopniowo pogarszała się. Około połowy XIX wieku w mieście na 757 rodzin, 391 stanowiło rodziny robotnicze. Dużo było drobnych rzemieślników, jednak najwyżej 100 rodzin zdolnych było regularnie płacić podatki komunalne. Ogólne dochody miasta wynosiły 5848 talarów, z czego na samych tylko siedmiu nauczycieli miasto wydało 933 talary. Trudności gospodarczych dopełniły pożary w 1847 i 1851 roku, w czasie których część miasta doszczętnie się spaliła. Na tym tle dochodziło znów do nieporozumień między faworyzowanymi przez władze królewskie protestantami a większością katolicką. W 1852 roku miasto liczyło 2966 mieszkańców, w tym 1604 katolików, 311 protestantów i 51 Żydów. Na wyposażenie szkół brakowało jakichkolwiek środków. Dzięki pomocy finansowej zagwarantowanej jeszcze w 1800 roku przez króla Fryderyka Wilhelma III w wysokości 2265 talarów, zakupiono grunt i zbudowano w roku 1803 kościół ewangelicki, do którego w 1853 dodano wieżyczkę.

W latach 1883 - 1888 zbudowano nowy kościół ewangelicki, w latach 1890 - 1891 nową pastorówkę, a w roku 1891 oddano do użytku nową szkołę ewangelicką naprzeciwko kościoła. W 1914 roku zbierano fundusze na budowę szpitala ewangelickiego.

W 1895 roku na 3157 mieszkańców było 2844 katolików, 261 protestantów i 49 Żydów. Ci ostatni założyli swój cmentarz po przeciwnej stronie cmentarza katolickiego, przy dzisiejszej ulicy Słonecznej. Katolicy z kolei zbudowali nową plebanię przy kościele św.

Macieja, co zaś się tyczy samego kościoła, to po jego znacznej rozbudowie, która miała miejsce w latach 1776 - 1781, zakończonej konsekracją dokonaną przez biskupa Ignacego Krasickiego, w 1875 roku dobudowano zakrystię. W 1910 kościół otynkowano, a w 1911 zelektryfikowano i w miejsce starych organów zainstalowano nowe. Kościół św. Michała otrzymał natomiast wieżę.

2.3. Określenie przestrzennej struktury miejscowości

Przestrzenną strukturę miejscowości można określić przez wskazanie elementów, takich jak dominanty przestrzenne, otwarte przestrzenie wspólne oraz elementy charakterystyczne dla danej miejscowości, które w Bisztyнку przedstawiają się następująco:

a. Dominanty przestrzenne:

- Kościół św. Macieja przy ul. Kościelnej,
- Kościół Ewangelicki przy ul. 9 Maja.

b. Otwarte przestrzenie wspólne:

- Rynek Starego Miasta,
- Park przy Kościele Ewangelickim,
- Park przy ul. Sienkiewicza i Kościuszki.

c. Elementy charakterystyczne:

- zabytkowy układ urbanistyczny miasta (układ ulic i placów Starego Miasta),
- zabytki architektury sakralnej (kościóły, cmentarze, kapliczki),
- zabytki architektury miejskiej (brama miejska, budynek gospodarczy przy kościele, kamienice, remiza strażacka).

3. Inwentaryzacja zasobów

3.1. Zasoby przyrodnicze

Zasoby przyrody to elementy przyrody, które mają znaczenie dla bytowania i gospodarki człowieka. Są nimi np. gleby, surowce mineralne, wody, lasy czy łąki. Zasoby te muszą być objęte szczególną ochroną, która powinna polegać na rozsądnym i oszczędnym ich użytkowaniu.

Bisztynek, z uwagi na to, że jest miastem, nie posiada zbyt wielu zasobów przyrody, dlatego o jego zasobach należy mówić w szerszym kontekście, czyli w kontekście całej gminy. Część zasobów, które gmina posiada, niewątpliwie podnosi atrakcyjność Bisztyńka i może być wykorzystana na rzecz rozwoju miasta.

Gmina Bisztynek znajduje się w strefie przygranicznej dwóch mezoregionów fizycznogeograficznych. Zachodnia i środkowa część gminy położona jest w obrębie mezoregionu Pojezierze Olsztyńskie, natomiast wschodnia część zalicza się do mezoregionu zwanego Równiną Sępopolską. Dominującą formą geomorfologiczną jest wysoczyzna moreny dennej. Na obszarze zaliczanym do Pojezierza Olsztyńskiego rzeźba terenu jest znacznie bardziej urozmaicona i dominuje tam wysoczyzna falista i pagórkowata. Wschodnie, a głównie północno – wschodnie obszary gminy charakteryzują się rzeźbą niemal równinną.

Obszar Gminy Bisztynek charakteryzuje się dominacją gleb zwięzłych, kompleksów pszennych. Przeważają tu gleby brunatne właściwe.

Powierzchnia leśna Gminy Bisztynek wynosi ok. 2000 ha. Lesistość więc jest niewielka. Stan ten wynika z dużej żyzności gleb, co spowodowało intensywne wylesianie w przeszłości. Tereny leśne zajmują nieduże kompleksy, z których największy znajduje się na południowy wschód od Bisztyńka. Struktura siedliskowa, a także w części wiekowa lasów na terenie gminy jest na ogół niezbyt sprzyjająca dla rozwoju turystyki.

Obszar Gminy Bisztynek znajduje się w zlewisku Zalewu Wiślanego, w dorzeczu Pregoty. Zachodnia i północna jej część znajduje się w dorzeczu Pisy, wschodnia w zlewni Sajny, natomiast fragment południowo – zachodni w pojeziernym dorzeczu Symsarny. Największymi rzekami gminy są Sajna i jej dopływ Ryn.

Klimat Gminy Bisztynek, podobnie jak klimat całego kraju, odznacza się dużą różnorodnością i zmiennością typów pogody. Na lokalny klimat duży wpływ ma rzeźba terenu.

Udokumentowane geologicznie zostało nieduże złożenie piasku ze żwirem „Biszynek” (na terenie miasta). Lokalne kopalnie piasku ze żwirem zinwentaryzowano na północnym i wschodnim skraju gminy. Okresowo czynne żwirownie znajdują się również na południu gminy i w jej części zachodniej.

Formy ochrony przyrody

Formami ochrony przyrody w Polsce są: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowisko dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów. Niektóre z tych form występują na terenie Gminy Biszynek, jak i samego miasta, a są nimi:

Obszary chronionego krajobrazu zajmują rozleglejsze tereny niż parki krajobrazowe i obejmują pełne jednostki środowiska naturalnego, takie jak doliny rzeczne, kompleksy leśne, ciągi wzgórz, pola wydmore, torfowiska. W ramach rozporządzenia nr 53 Wojewody Olsztyńskiego z 16.06.1998 roku na terenie Gminy Biszynek wyznaczony został obszar chronionego krajobrazu ochrony wzmożonej. Obejmuje on rejon doliny Rynu i Sajny we wschodniej części gminy. Jest to obszar o powierzchni około 2,2 tys. ha (około 11 % powierzchni gminy). Południowy fragment gminy, na południe od Księżna został zaliczony ww. rozporządzeniem do obszarów chronionego ochrony umiarkowanej. Jest to obszar zlewni pojeziernej. Aktualnie na obszarach chronionego krajobrazu obowiązują postanowienia rozporządzenia nr 37 Wojewody Warmińsko - Mazurskiego z dnia 12.07.2002 r. w sprawie wprowadzenia zakazów dotyczących obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa warmińsko - mazurskiego.

Użytki ekologiczne - istotnym powodem ich tworzenia jest potrzeba objęcia ochroną niewielkich powierzchniowo obiektów, ale cennych pod względem przyrodniczym. Nie mogły one być objęte ochroną rezerwatową ze względu na niewielką powierzchnię i zazwyczaj mniejszą rangę ich walorów przyrodniczych. Na terenie Gminy Biszynek znajduje się jeden użytek ekologiczny. Jest to „Polder Sątopy - Samulewo” leżący w widłach Sajny i Rynu o powierzchni 333,3 ha. Został on utworzony rozporządzeniem nr 47 Wojewody Olsztyńskiego z 08.06.1998 r. Jest to ostoja wielu rzadkich ptaków wodno - błotnych.

Pomniki przyrody to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów. Na terenie Gminy i Miasta Biszynek ochroną pomnikową objęte są dwa

twory przyrody. Pierwszy z nich znajduje się w mieście. Jest nim głaz „Diabelski Kamień”, największy głaz narzutowy na Warmii. Obwód jego wynosi 28 m, a wysokość 3,16 m. Jest to szary granit. Został uznany pomnikiem przyrody w 1952 roku i wpisany do rejestru pod nr 132. Drugi natomiast znajduje się w lesie na wschód od Bisztyńka, w oddziale 235. Jest nim dąb szypułkowy o obwodzie 430 cm i wysokości 16 m, wpisany do rejestru pomników przyrody pod nr 932.

Lasy ochronne to lasy o szczególnych walorach przyrodniczych. Część kompleksów leśnych na obszarze Gminy Bisztynek spełniła wymagane warunki i została uznana za lasy ochronne. W Nadleśnictwie Bartoszyce obowiązuje Plan urządzenia gospodarstwa leśnego na okres od 1.01.2000 roku do 1.01.2010. Zgodnie z nim w kompleksie leśnym na południowy wschód od Bisztyńka zostały wydzielone lasy wodochronne, których funkcją jest ochrona zasobów wód powierzchniowych i podziemnych, regulacja stosunków hydrologicznych w zlewni oraz na obszarach wododziałów. Natomiast na zboczu w rejonie Mołdyt wydzielono las glebochronny, którego funkcją jest ochrona gleby przed zmywaniem lub wyjałowieniem, powstrzymanie usuwania się ziemi, obsypywania się skał lub lawin, ograniczenie powstawania lub rozprzestrzeniania się lotnych piasków.

Gleby chronione to obszary podlegające prawnej ochronie z mocy ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Są nimi gleby II i III klasy bonitacyjnej. Na terenie Gminy Bisztynek zajmują one około 65% powierzchni gruntów ornych i ponad połowę trwałych użytków zielonych. Chronione są też grunty rolne klasy IV. Na obszarze gminy stanowią one 31 % powierzchni gruntów ornych i 35 % powierzchni trwałych użytków zielonych. Ochronie podlegają również gleby pochodzenia organicznego, mające dość znaczący udział wśród trwałych użytków zielonych.

Zlewnie chronione - ustawa prawo wodne z 18.07.2001 roku, która weszła w życie 1 stycznia 2002 roku ustanowiła zakaz wprowadzania ścieków do jezior oraz ich dopływów, jeżeli czas dopływu ścieków do jeziora byłby krótszy niż jedna doba. Zakaz ten dotyczy obiektów nowych, wybudowanych po dniu wejścia w życie ustawy. Na obszarze Gminy Bisztynek przepis ten dotyczy fragmentu leżącego w zlewni Jeziora Luterskiego na południe od Księżna. Ponadto zachodnia część obszaru gminy, łącznie z miejscowością Bisztynek, znajduje się w zlewni Jeziora Kinkajmskiego, zasilanego przez wody Pisy Północnej. Prawdopodobnie okres przepływu cieków z tego obszaru (a przynajmniej z jego części północnej) jest krótszy niż jedna doba. Dodatkowo na terenach zlewni jezior stopień oczyszczania ścieków powinien być większy.

Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000 to system ochrony zagrożonych składników różnorodności biologicznej kontynentu europejskiego wdrażany od 1992 roku w sposób spójny pod względem metodycznym i organizacyjnym na terytorium wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej. Celem utworzenia sieci Natura 2000 jest zachowanie zarówno zagrożonych wyginięciem siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt w skali Europy, ale też typowych, wciąż jeszcze powszechnie występujących siedlisk przyrodniczych, charakterystycznych dla 9 regionów biogeograficznych (tj. alpejskiego, atlantyckiego, borealnego, kontynentalnego, panońskiego, makaronezyjskiego, śródziemnomorskiego, stepowego i czarnomorskiego). Bisztynek nie leży na obszarze objętym taką formą ochrony przyrody, jednak w niedalekiej odległości (ok. 20 km) znajduje się bardzo ważny obszar Natura 2000 "Ostoja Warmińska", który jest ostoją potencjalną z "Shadow List", w 2006 roku włączoną do oficjalnej propozycji rządowej i umieszczoną w 2007 w projekcie nowego rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków. Obszar jest położony w północnej części województwa warmińsko - mazurskiego i ciągnie się pasem długości ok. 115 km i szerokości 10-20 km wzdłuż granicy państwowej z Obwodem Kalinigradzkim Federacji Rosyjskiej.

"Ostoja Warmińska" została zaproponowana jako obszar Natura 2000 przede wszystkim dla ochrony jednego gatunku - bociana białego, który osiąga tu największą liczebność i największe zagęszczenie w kraju. Jest to również bardzo ważna ostoja dla wielu innych gatunków ptaków, występują tu bowiem aż 93 gatunki ptaków waloryzujące obszary Natura 2000 (w tym 81 gatunków lęgowych i prawdopodobnie lęgowych). Jest wśród nich 46 gatunków z załącznika I Dyrektywy Ptasiej, w tym 41 gatunków lęgowych i prawdopodobnie lęgowych.

3.2. Dziedzictwo kulturowe

Tym, co szczególnie odróżnia dany naród, społeczeństwo czy środowisko od innych, jest dziedzictwo kulturowe, czyli ogół dorobku w zakresie nauki, sztuki, architektury, oświaty, techniki, wytworzonego w trakcie jego historycznego rozwoju i przekazywanego z pokolenia na pokolenie. Teren Warmii i Mazur, na którym położony jest Bisztynek, cechuje się wyjątkową odrębnością kulturową. Najbardziej charakterystyczna dla tych terenów jest architektura sakralna: kościoły na wzniesieniach, kaplice, kapliczki i przydrożne krzyże, cmentarze przykościelne, parafialne, rodzinne oraz wojenne.

Od XV wieku Bisztynek uwikłany był w liczne, niszczące miasto konflikty. W ciągu dziejów niejednokrotnie doświadczał klęsk wojny, pożaru i zarazy. Przeżył najazdy wojsk krzyżackich i napoleońskich, duże straty poniósł w wyniku I i II wojny światowej.

Wspomniane wydarzenia historyczne w dużym stopniu wpłynęły na obecny stan rzeczy. W ich efekcie część cennych obiektów zabytkowych oraz obiektów o wartościach historycznych została zniszczona, a stan niektórych jest bardzo zły. Mimo to omawiany teren może poszczycić się znacznym zasobem wartości kulturowych, które zwiększają atrakcyjność obszaru i niewątpliwie stanowią potencjał do jego rozwoju. Problem tkwi w aktualnej kondycji obiektów dziedzictwa kulturowego. Ich stan pozostawia wiele do życzenia, stąd wymaga znacznych nakładów na utrzymanie odpowiedniego stanu technicznego. Tylko w ten sposób zasoby dorobku kulturowego Bisztynka będą podstawą do tworzenia współczesnych wartości kulturowych.

Na terenie miejscowości znajdują się następujące obiekty objęte ochroną:

Obiekt	Numer rejestru
Cmentarze	
Cmentarz ewangelicki przy ul. Grodzkiej	3692 z dn. 19.03.87
Cmentarz rzymsko – katolicki przy ul. Wojska Polskiego	3693 z dn. 19.03.87
Cmentarz żydowski przy ul. Słonecznej	
Parki	
Park przy ul. Sienkiewicza (dawna Kościuszki)	
Park przy kościele ewangelickim pomiędzy ulicami 9 Maja i Muzurską	
Obiekty sakralne	
Zespół kościoła p. w. św. Macieja - kościół - brama - ogrodzenie - spichlerz - plebania - dom parafialny	517 z dn. 12.09.57
Zespół zabudowy ul. Stare Osiedle	
Kościół cmentarny z figurami na cmentarzu	623 z dn. 7.10.67
Ruiny kościoła ewangelickiego	2204 z dn. 29.12.83
Kapliczki przydrożne	
Kapliczka ul. Grodzka	2206 z dn. 27.05.93
Kapliczka przydrożna	624 z dn. 7.10.64
Inne obiekty	
Brama lidzbarska	519 z dn. 12.09.57
Budynek gospodarczy	518 z dn. 12.09.57
Dom ul. Buczka	
Dom ul. Ceglana	
Dom ul. Findera	
Dom i budynek gospodarczy ul. Findera	
Dom ul. Fryzjerska zabudowania gospodarcze ulicy	
Dom ul. Grodzka	

Dom ul. Grunwaldzka	
Budynek gospodarczy naprzeciw nr 10 ul. Grunwaldzka	
Dom ul. Górnośląska	
Dom i budynek gospodarczy ul. Górnośląska	
Spichlerz ul. Górnośląska	
Dom ul. Kajki	
Dom ul. Kochanowskiego	
Dom i budynek gospodarczy ul. Kochanowskiego	
Dom ul. Kolejowa	
Szkoła i sala gimnastyczna ul. Kolejowa	
Dom i budynek gospodarczy ul. Kochanowskiego	
Dom ul. Konopnicka	
Dom ul. Kościuszki	
Dom ul. Krótka	
Dom ul. Kwiatowa	
Dom ul. 9 Maja	
Dom i oficyna ul. 9 Maja	
Dwa budynki ul. 9 Maja	
Dom ul. Mazurska	
Dom i budynek gospodarczy ul. Mazurska	
Dom ul. Miarki	
Stolarnia ul. Moniuszki	
Dom ul. Marcinka	
Budynek gospodarczy naprzeciw nr 4	
Wiadukt	
Dom ul. Nowe Osiedle	
Zespół dawnej cegielni ul. Nowe Osiedle	
Dom ul. Kościelna	
Dom ul. Obwodowa	
Dom ul. Ogrodowa	
Dom ul. Orzeszkowej	
Dom ul. Owcza	
Dom i budynek gospodarczy ul. Owcza	
Dom ul. Polna	
Stacja uzdatniania wody ul. Polna	
Dom ul. Prusa	
Dom ul. Reja	
Dom ul. Reymonta	
Dom ul. Rolna	
Dom i budynek gospodarczy ul. Rolna	
Dom ul. Słoneczna	
Zespół PGKM ul. Słoneczna	
Dom ul. Stare Osiedle	
Dom ul. Struga	
Dom ul. Sienkiewicza	
Spichlerz ul. Wiktora	
Dom ul. Wojska Polskiego	
Dom ul. Wolności	
Remiza strażacka przy ul. Grodzkiej	4215 z dn. 27.03.93
Dom ul. Żeromskiego	
Układ urbanistyczny i archeologiczne nawarstwienia kulturowe Starego Miasta	186 z dn. 12.10.57 128 z dn. 1.09.92

Kościół pw. Św. Macieja Apostoła jest głównym i najwspanialszym zabytkiem architektury w Bisztynku. To górujący nad miastem wspaniały obiekt, z którym wiążą się wszystkie ważniejsze historycznie momenty z życia Bisztynka. Kościół pochodzi z końca XIV wieku, natomiast budowę wieży ukończono roku 1579. W roku 1400, czyli piętnaście lat po nadaniu praw miejskich Bisztynkowi, kościół został poświęcony. W latach 1739 – 1740 obiekt był chętnie i licznie odwiedzany przez pielgrzymów, dlatego w tym czasie rozbudowywano go i przebudowywano. W roku 1770 kościół został zniszczony przez pożar, a odbudowywano go przez 10 lat. Obecnie kościół pw. św. Macieja Apostoła jest Sanktuarium Najdroższej Krwi Pana Jezusa, gdzie, tak jak dawniej, uczęszczają liczne pielgrzymki.

Fot. 2. Kościół pw. św. Macieja Apostoła

Kościół św. Michała jest kolejnym zabytkiem Bisztyńka. To obiekt renesansowy pochodzący z lat 1612 - 1632, z drewnianym stropem i wieżą dobudowaną w 1892 roku. Wzniesiony został ku czci św. Michała, ale w tradycji ludowej był nazywany kościołem św. Marty. Obiekt ten jest przykładem skromnego kościółka charakterystycznego dla stylu rokokowego. Ostatnio został odnowiony.

Fot. 3. Kościół św. Michała

Kościół Ewangelicki to kolejny obiekt zabytkowy Bisztynka, który wybudowano w roku 1888. W latach 70 – tych XX wieku został zniszczony przez pożar. W roku 2003, dzięki zaangażowaniu ówczesnego proboszcza miejscowej parafii rzymsko - katolickiej, rozpoczęto odbudowę kościoła. Według planów miała się tam znajdować świetlica dla młodzieży. Obecnie remont nie jest kontynuowany.

Fot. 4. Kościół Ewangelicki

Wszystkie obiekty sakralne są w złym stanie i wymagają sporych nakładów finansowych na ich renowację

Brama Lidzbarska jest jednym z najstarszych zabytków Bisztyńka – pochodzi z lat 1418 - 1547 i jest zabytkiem III kategorii. To jedna z trzech bram (obok Reszelskiej i Warszawskiej), która w czasach średniowiecza otaczała wraz z murami miasteczko. Jako jedyna przetrwała do dziś wraz z fragmentami murów obronnych. Obiekt ten był wielokrotnie przebudowywany. Jeszcze na początku XX wieku władze niemieckie przeznaczyły go na więzienie. Obecnie obiekt ma charakter barokowy i wymaga odnowienia.

Fot. 5. Brama Lidzbarska

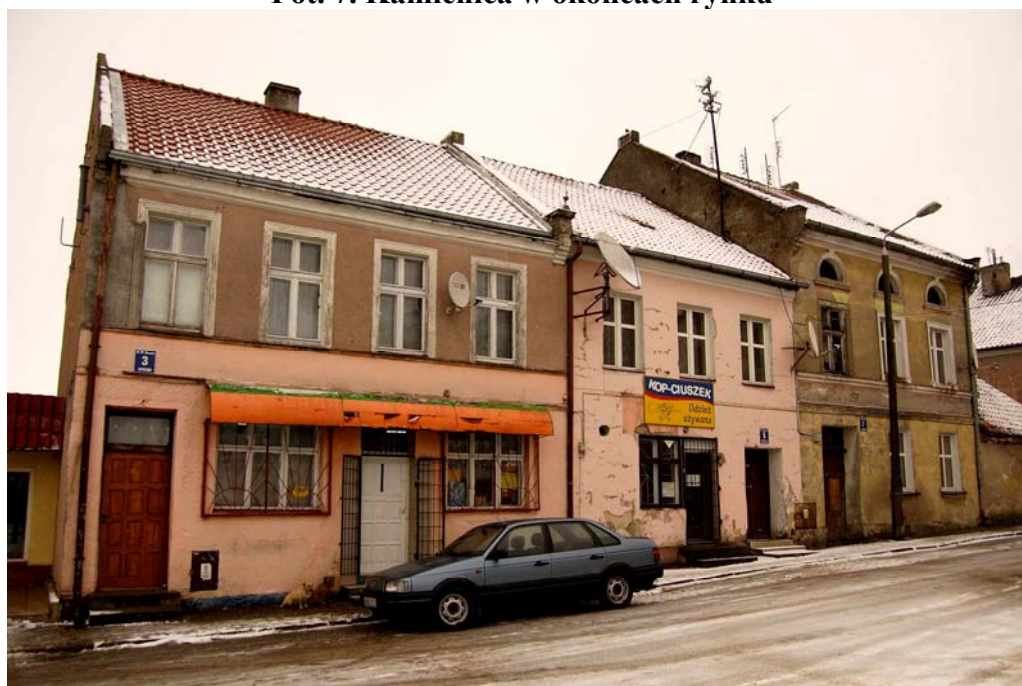

Rynek Starego Miasta to bardzo charakterystyczny element Bisztynka. Do dziś zachował się zabytkowy układ urbanistyczny miasta - ulic i placów. Należy mu jednak poświęcić wiele troski (m.in. zaniedbanym kamienicom), aby tak jak dawniej przyciągał swoim urokiem mieszkańców i był atrakcją dla turystów.

Fot. 6. Kamienica w okolicach rynku

Fot. 7. Kamienica w okolicach rynku

Fot. 8. Kamienica w okolicach rynku

Fot. 9. Odnowiony budynek poczty

3.3. Obiekty i tereny

Bisztynek jest miejscowością, gdzie zdecydowanie brakuje obiektów i terenów, które służyłyby turystyce i rekreacji. Jak powszechnie wiadomo, rekreacja pełni istotną funkcję w przeciwdziałaniu sytuacjom stresowym, rozładowuje stany napięcia nerwowego (tak typowego dla współczesnego człowieka) oraz zapobiega chorobom cywilizacyjnym. Dzięki turystyce i rekreacji człowiek regeneruje siły fizyczne i psychiczne, poznaje świat oraz kształtuje swoją osobowość. Turystyka stanowi także formę działalności gospodarczej, w ramach której wykształciły się różnego rodzaju usługi turystyczne oferowane podróżnym spośród których największe znaczenie mają: usługi noclegowe, usługi gastronomiczne oraz usługi transportowe, a tego typu usług zdecydowanie w Bisztynku brakuje.

Obiektami i terenami, które w Bisztynku służą turystyce i rekreacji, są: rynek, szlak turystyczny, stadion miejski, teren w okolicy pomnika przyrody, parki.

Rynek – to centrum Bisztynka. To „kwadratowe rondo” (jak mawiają mieszkańcy) otoczone skwerami. Dzisiejszy Rynek, czyli Plac Chopina to dawny czworoboczny Plac Rynkowy (Marktplatz) z Ratuszem Miejskim w środku (obecnie nieistniejącym). Jeszcze w latach 30 - tych XX wieku wszystkie dzisiejsze skwery były zabudowane pięknymi kamienicami, z solidnymi kamiennymi fundamentami, z dobrej jakości cegły i z zadbaną elewacją. Dawny Rynek był prawdziwym centrum życia społecznego, kulturalnego i gospodarczego. To właśnie tu odbywały się liczne przedsięwzięcia kulturalne i społeczne. Dawny Rynek to miejsce pełne sklepów, w których można było kupić dosłownie wszystko – środki czystości, narzędzia, porcelanę, pasmanterię, zabawki. Były tu sklepy z dobrym alkoholem, drogerie z ekskluzywnymi perfumami oraz hotele, w których odbywały się koncerty muzyczne, przedstawienia teatralne i bankiety. Rynek przepelniony był również restauracjami ze znakomitą kuchnią.

Dzisiejszy Rynek zdecydowanie różni się od tego z przed lat. Nie ma tu dobrych sklepów, drogerii, brakuje kawiarni, barów czy restauracji. Kamienice i uliczki są zaniedbane, a skwery i tereny wymagają adekwatnego do potrzeb mieszkańców zagospodarowania.

Szlak turystyczny - przez Bisztynek przebiega szlak turystyczny im. Henryka Dąbrowskiego. Jest to jedyny szlak turystyczny w miejscowości.

„Diabelski Kamień” – ten głaz narzutowy jest jednym z największych w Polsce, a nawet Europie. Jego wysokość to 3,16 m, a obwód - 28 m. Kamień ten podobno spełnia życzenia. Należy go dwukrotnie obejść dokoła zgodnie ze wskazówkami zegara zaczynając od charakterystycznego pęknięcia, cały czas myśląc o swoim życzeniu.

Z kamieniem tym związana jest legenda:

Mieszkał kiedyś w Bisztynku ubogi szewc, który miał bardzo dużo dzieci. Było ich tyle, że kiedy urodziło się ostatnie, nie mógł znaleźć dla niego chrzestnego. Postanowił poszukać rozwiązania w mieście. Spotkał tam młodego mężczyznę, który po rozmowie z szewcem, zdecydował się zostać ojcem chrzestnym. Odbyły się chrzciny, na których dziecko szewca otrzymało imię Michał oraz prezent od nieznanego – pieniądze na naukę.

Chłopaka kształcono na księdza, nie przypuszczając, że to za diabelskie pieniądze. Gdy Michał skończył edukację, miał odprawić swoją pierwszą mszę. Wtedy zjawił się diabeł. Ale miał on jeszcze wykonać ważną pracę, dlatego umówili się tak, że zanim Michał ukończy mszę, diabeł przyniesie z Afryki wielki kamień i przyjdzie po niego. Diabeł udał się po kamień, który okazał się tak ciężki, że droga powrotna zajęła diabłu więcej czasu niż przypuszczał. Kiedy był już prawie na miejscu, usłyszał, że msza się skończyła. Zdenerwował się spóźnieniem, kamień wypadł mu z rąk i spadł tam, gdzie aktualnie się znajduje.

Fot. 10. „Diabelski Kamień”

Stadion miejski to jedyny w Bisztyнку obiekt sportowy dobrze zagospodarowany. To miejsce służące mieszkańcom Bisztyńka (dorosłym i młodzieży) do odpoczynku, gier i zabaw na świeżym powietrzu.

Fot. 11. Stadion miejski

3.4. Infrastruktura społeczna

Infrastrukturę społeczną tworzą urządzenia publiczne, które stanowią materialną podstawę przekazu usług zaspokajających potrzeby socjalne, oświatowe i kulturalne ludności. Infrastruktura społeczna ma ogromne znaczenie w rozwoju różnych dziedzin życia. Współcześnie wiele uwagi poświęca się przeszkodom, które blokują możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb Polaków – wśród przeszkód tych należy wymienić ubożenie ludności, bezrobocie, problemy patologii społecznej, kwestia mieszkaniowa, ochrona zdrowia, luka edukacyjna.

Bisztynek, mimo iż boryka się z wieloma podobnymi przeszkodami, jest miejscowością o dobrze rozwiniętej infrastrukturze społecznej. Na szczególną uwagę zasługuje zmodernizowana i wyremontowana baza oświatowa. Mieszkańcy mają dobry dostęp do urządzeń publicznych, które świadczą podstawowe usługi socjalne. Najslabiej rozwinięta jest baza kulturalna.

W Bisztynku funkcjonują następujące obiekty zaspokajające potrzeby socjalne, oświatowe i kulturalne mieszkańców:

Urząd Miejski w Bisztynku

11-230 Bisztynek

ul. Kościuszki 2

tel. (0-89) 7188006, 7188616,

fax. (0-89) 7188603.

e-mail: urzadbisztynek@poczta.onet.pl

Fot. 12. Urząd Miejski w Bisztynku

Urząd Stanu Cywilnego

11-230 Bisztynek,

ul. Kościelna 39,

tel. (0-89) 7188046

Przedszkole Samorządowe

11-230 Bisztynek,

Pl. Wolności 2, tel. (089) 7188048; (089) 7188158

Fot. 13. Przedszkole Samorządowe

Posterunek Policji w Bisztyнку

11-230 Bisztynek

al. Wojska Polskiego 10

tel. 089-7677570, fax. 089-7677575

Ochotnicza Straż Pożarna w Bisztyнку

11-230 Bisztynek,

ul. Konopnickiej, tel. 998

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

w Bisztyнку

11-230 Bisztynek,

ul. Kościelna 39,

tel. (0-89) 7188031, fax. (0-89) 7188146.

Gimnazjum Publiczne w Bisztyнку

11-230 Bisztynek,

ul. Kolejowa 5,

tel.(0-89)7189052

www.gimnazjumbisztynek.edupage.org

Fot. 14. Gimnazjum Publiczne w Bisztyнку

Urząd Pocztowy

11-230 Bisztynek, pl. Wolności 2,

tel. 0-89-7188073

Ośrodek Kultury i Aktywności

Společnej w Bisztyнку

11-230 Bisztynek,

ul. Ogrodowa 1,

tel. (0-89) 7188067

www.okial.pl

Szkoła Podstawowa w Bisztynku

11-230 Bisztynek,

ul. Kolejowa 7,

tel. (0-89) 7188096,

www.spbisztynek.edupage.org

Fot. 15. Szkoła Podstawowa w Bisztynku

Parafia Rzymsko-Katolicka

w Bisztynku

11-230 Bisztynek,

ul. Kościelna 36,

tel. (0-89) 7188015

Dom Pomocy Społecznej

(dla kobiet niepełnosprawnych intelektualnie)

11-230 Bisztynek,

al. 9 Maja 7

tel. (0-89) 7189002,

Fot. 16. Dom Pomocy Społecznej

3.5. Infrastruktura techniczna

Infrastrukturę techniczną tworzą urządzenia, sieci przesyłowe oraz związane z nimi obiekty świadczące niezbędne i podstawowe usługi dla określonej jednostki przestrzenno-gospodarczej w zakresie energetyki, dostarczania ciepła, wody, usuwania ścieków i odpadów, transportu itp. Bisztynek jest miejscowością, która ma dość dobrze rozwiniętą infrastrukturę techniczną, zwłaszcza wodociągi i kanalizację. Zdecydowanie gorzej wypada stan dróg.

Wodociągi

Bisztynek jest miejscowością niemalże w 100 % zwodociągowaną. Biorąc pod uwagę % ludności podłączonej do sieci wodociągowej, sytuacja w latach 2005-2007 nie uległa zmianie, wskaźnik wynosi 98,2 %. Długość czynnej sieci wodociągowej na terenie miejscowości w roku 2008 w porównaniu z poprzednimi dwoma latami wzrosła i aktualnie wynosi 18,4 km. Ilość osób korzystających z sieci w roku 2008 to 2461.

Tabela 5. Parametry sieci wodociągowej

Wyszczególnienie	Lata				
	2004	2005	2006	2007	2008
gmina					
Długość czynnej sieci (km)	112,8	117,0	117,0	141,2	117,80
Ludność korzystająca z sieci (osób)	5 589	5 411	5 329	5 295	5 329
% ludności podłączonych do sieci	81,5	79,5	79,6	80,5	79,61
Miejscowość					
Długość czynnej sieci (km)	16,6	47,4	10,1	10,1	18,4
Ludność korzystająca z sieci (osób)	2 465	2 474	2 461	2 420	2 461
% ludności podłączonych do sieci	96,5	98,2	98,2	98,2	98,20

Aktualnie stan techniczny sieci jest dobry i nie wymaga modernizacji i rozbudowy. Na terenie miejscowości nie występują spadki ciśnienia oraz braki wody. Układ sieci jest pierścieniowo-rozgałęźny.

Kanalizacja

Podobnie jak w przypadku sieci wodociągowej Bisztynek jest prawie w 100 % skanalizowany (wskaźnik wynosi 98,2 %), a ścieki odprowadzane są do oczyszczalni ścieków w miejscowości. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w porównaniu z latami poprzednimi znacznie wzrosła i w roku 2008 wynosi 14,2 km. Ilość osób korzystających z sieci również wzrosła i na rok 2008 wynosi 2461 osób.

Tabela 6. Parametry sieci kanalizacyjnej

Wyszczególnienie	Lata				
	2004	2005	2006	2007	2008
gmina					
Długość czynnej sieci (km)	19,7	19,8	19,8	19,8	19,8
Ludność korzystająca z sieci (osób)	3 227	3 206	3 173	3 118	3 550
% ludności podłączonych do sieci	47,0	47,1	47,4	47,4	46,58
miejscowość					
Długość czynnej sieci (km)	9,5	9,5	9,5	9,5	14,20
Ludność korzystająca z sieci (osób)	2 225	2 196	2 187	2 150	2 461
% ludności podłączonych do sieci	87,1	87,2	87,3	87,3	98,20

Gmina Bisztynek jest na etapie realizacji inwestycji polegającej na Kompleksowym uporządkowaniu infrastruktury wodno - ściekowej na terenie aglomeracji Bisztynek. Realizacja tej inwestycji podzielona jest na zadania:

I Zadanie - "Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków";

II Zadanie - "Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej";

III Zadanie - "Modernizacja stacji uzdatniania wody";

IV Zadanie - "Przebudowa i modernizacja sieci kanalizacji deszczowej";

V zadanie - "Przebudowa sieci wodociągowej azbestowej".

Na dzień dzisiejszy zrealizowano I etap Modernizację i rozbudowę oczyszczalni ścieków, co pozwala na swobodny rozwój miejscowości.

Drogi

Przez miasto przebiegają następujące drogi:

- drogi wojewódzkie 1297 m nr drogi 594 (ulice: Pawła Findera, T. Kościuszki, Pl. Wolności, Wojska Polskiego);
- drogi powiatowe 6661 m;
- drogi krajowe 1510 m nr 57 (ulice: 9-go Maja, Ogrodowa);
- drogi gminne 3061 m nr od 122520 N do 122526.

Zaopatrzenie w gaz

Na terenie miasta brak sieci gazowej średniego czy niskiego ciśnienia. Ponieważ gmina nie posiada koncepcji gazyfikacji gminy, nie przewiduje się doprowadzenia gazu w najbliższej przyszłości. Budynki w większości do celów bytowych zaopatrywane są w gaz butlowy propan - butan.

Gospodarka cieplna

Obecnie zaopatrzenie w ciepło odbywa się w sposób indywidualny poprzez małe lokalne kotłownie zaopatrujące w ciepło poszczególne obiekty bądź lokalne kotłownie ogrzewające budynki wielorodzinne.

3.6. Kapitał społeczny i ludzki

Bisztynek to miejscowość ludzi kreatywnych i pomysłowych. Miejscem, które zrzesza najbardziej aktywnych, a w swych działaniach współpracuje ze szkołami, instytucjami, organizacjami, grupami nieformalnymi i organizacjami pozarządowymi jest prężnie działający Ośrodek Kultury i Aktywności Lokalnej. Wspomniane centrum aktywności lokalnej jest organizatorem i współorganizatorem najważniejszych imprez o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym odbywających się w miasteczku. Dodatkowo na terenie Bisztynka i Gminy Bisztynek działa szereg innych organizacji pozarządowych odpowiedzialnych za życie kulturalne mieszkańców, a są nimi:

- OSP Bisztynek,
- Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży „IMPULS”,
- Ludowy Klub Sportowy „Reduta”,
- Klub Morsów „Przerębel”,
- Biblioteka Miejska z 3 filiami (Sątopy – Samulewo, Prosimy, Wozławki).

W Bisztyнку odbywają się liczne imprezy o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym. Cieszą się one dużym zainteresowaniem mieszkańców i turystów, a ich spis zawiera poniższa tabela.

Tabela 7. Kalendarz imprez

Data	Nazwa i zasięg imprezy	Opis imprezy
Styczeń 2009	XVII Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy. Zasięg lokalny Koncert chóru REDEMPTORIS Zasięg lokalny	Koncert charytatywny zespołów rockowych, licytacja gadżetów, kwesta uliczna, Koncert chóru z Elbląga-kolędy
Luty 2009	Akcja „Zima w mieście” Walentynki Zasięg lokalny Międzynarodowe prezentacje artystyczne „Sąsiedzi”	Zorganizowanie zajęć dla dzieci podczas ferii zimowych Turniej Par dla młodzieży prezentacje, wystawy i warsztaty we współpracy z partnerem rosyjskim
Marzec 2009	Wybory Miss Ziemi Bartoszyckiej Zasięg ponadlokalny	Konkurs wyłaniający Miss Ziemi Bartoszyckiej i reprezentantki do konkursu regionalnego

Kwiecień 2009	<p>Konkurs „Pisanki i Palmy Wielkanocne” Zasięg lokalny</p> <p>„Blżej Natury”- Dzień Ziemi, Sprzątanie Warmii i Mazur Zasięg lokalny.</p> <p>„Święto Poezji Dziecięcej” Zasięg lokalny</p> <p>. Złożenie projektu „Kamienne tablice” Zasięg ponadlokalny</p>	<p>Gminny konkurs skierowany do dzieci, młodzieży i dorosłych</p> <p>Sadzenie drzewek i krzewów, sprzątanie skwerów, parków w mieście, warsztaty ekologiczne</p> <p>Konkurs recytatorski dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjum promujący poezję i piękno języka polskiego</p> <p>Projekt promujący Kamień Diabelski w Bisztynku ,szereg imprez towarzyszących min. efektem projektu będzie wmurowanie tablicy kamiennej z legendą o kamieniu diabelskim</p>
Maj 2009	<p>Dni Rodziny Zasięg lokalny</p> <p>Międzynarodowe prezentacje artystyczne „Sąsiedzi” Zasięg międzynarodowy</p>	<p>Coroczna impreza kulturalno-rekreacyjna mająca na celu wspólną zabawę całych rodzin.</p> <p>prezentacje, wystawy i warsztaty we współpracy z partnerem rosyjskim/</p>
Czerwiec 2009	<p>Dzień Dziecka Zasięg lokalny</p> <p>Noc Świętojańska Zasięg ponadlokalny</p> <p>Dni Bisztynka i Targi Współpracy Międzynarodowej Zasięg międzynarodowy</p>	<p>Cykl imprez kulturalno-rozrywkowych</p> <p>Tradycyjny obrzędowy spektakl nad jeziorem z wiciem wianków, gotowaniem lubczyka i związanymi z tym zabawami</p> <p>cykl imprez kulturalnych, wystawy ,plenery, pokazy miast-partnerów zagranicznych</p>
Lipiec – Sierpień 2009	<p>Akcja „Lato w mieście” Zasięg lokalny</p> <p>„Dziecinady” Zasięg lokalny</p> <p>Realizacja projektu „Kamienne tablice” Zasięg ponadlokalny</p> <p>Pożegnanie Lata Zasięg lokalny</p>	<p>Zajęcia kulturalne, rekreacyjne, sportowe, półkolonie dla dzieci pozostających w okresie wakacji w miejscu zamieszkania.</p> <p>Zajęcia letnie dla dzieci w poszczególnych sołectwach prowadzone przez specjalistów Ośrodka</p> <p>warsztaty młodzieżowe ,zagospodarowanie terenu wokół Kamienia Diabelskiego</p> <p>Impreza środowiskowa dla mieszkańców</p>
Wrzesień 2009	<p>Gminne Święto Plonów Zasięg lokalny</p> <p>Sprzątanie Świata Zasięg lokalny</p> <p>Smaki Warmii Zasięg ponadlokalny</p>	<p>Podsumowanie pracy mieszkańców wsi, wystawy sprzętu i płodów rolnych, wspólna zabawa z atrakcjami kulturalnymi, sportowymi, rozstrzygnięcie ogłaszanych w ciągu roku konkursów kierowanych do sołectw i ich mieszkańców</p> <p>Coroczna akcja sprzątania miasta i okolic oraz propagowanie zachowań ekologicznych prowadzona przy udziale wolontariuszy zakończona wspólnym ogniskiem</p> <p>działania w ramach projektu tradycji i kultury regionu</p>

Październik 2009	Turniej Baśni i Legend o Ziemi Warmińsko Mazurskiej Zasięg ponadlokalny Podsumowanie projektu Zasięg lokalny	Impreza propagująca poznawanie i obcowanie z kulturą i tradycją naszego regionu, wyszukiwanie legend, propagowanie gwary, wymiana wiedzy i doświadczeń skierowana do grup teatralnych i gawędziarzy z naszego regionu. Wystawy prac ,wmurowanie tablicy z legendą o Kamieniu Diabelskim
Listopad 2009	Zaduszki Muzyczne „Cyganka prawdę ci powie” Zasięg lokalny	Koncert muzyki poważnej dla mieszkańców miasta Wieczornica Andrzejkowa z wróżbami, obrzędami i zabawami
Grudzień 2009	„Młodzi Innym” Zasięg lokalny „Mikołaje są wśród nas” Zasięg lokalny „Miej Serce” Zasięg lokalny Spotkanie opłatkowe Sylwester 2009	Spotkanie z wolontariuszami w ramach Światowego Dnia Wolontariusza, nagrodzenie ich za pracę na rzecz środowiska lokalnego i drugiego człowieka Zabawa mikołajkowa dla dzieci z konkursami, nagrodami i słodkimi upominkami. Przedświąteczna zbiórka żywności ,sprzedaż sianka prowadzona przez Klub Wolontariusza spotkanie opłatkowe dla mieszkańców miasta, występy , przedstawienia jasełkowe Impreza na powitanie Nowego Roku przy muzyce, fajerwerkach

Bisztynek należy do międzynarodowego stowarzyszenia miast „Cittaslow”, w których życie toczy się powoli, w zgodzie ze środowiskiem naturalnym, promujących regionalne i ekologiczne produkty i wyroby. Powstało we Włoszech w 1999 roku, a oprócz Bisztynka należą do niego Biskupiec, Reszel i Lidzbark Warmiński oraz inicjujący działania Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Zgodnie z regułami panującymi w stowarzyszeniu na przystąpienie do niego nowych miast muszą wyrazić zgodę miasta już stowarzyszone w krajowej sieci.

Stowarzyszenie składa się z władz administracyjnych miast, które zobowiązały się pracować nad poprawą jakości życia ich mieszkańców. Aby stać się jednym z miast „Cittaslow”, należy spełnić liczne wymagania dotyczące wielu dziedzin: ochrony środowiska (m.in. systemu kontroli jakości powietrza, wspierania rozwoju alternatywnych źródeł energii), infrastruktury miejskiej (m.in. tworzenia publicznych obszarów zieleni, przywrócenia oryginalnych warunków historycznych zabudowy miejskiej, stworzenie infrastruktury miejskiej sprzyjającej wygodzie i funkcjonalności życia mieszkańców, dostosowanie przestrzeni architektonicznych do poruszania się osób niepełnosprawnych), produktów

lokalnych (m.in. przeprowadzania corocznych spisów typowych produktów), turystyki i promocji (m.in. gościnności, istnienia dobrze oznaczonych tras turystycznych) itp.

Bycie w „Cittaslow” symbolizuje spokojne, bezstresowe życie w miasteczkach należących do sieci, które przeciwstawiane jest pośpiechowi życia w wielkich aglomeracjach. Sieć stawia na poprawę wizerunku miasta, jakości życia, promocję poprzez uwzględnienie i poszanowanie tradycji, wartości kulturowych, promowanie spożywania zdrowej, ekologicznej żywności.

3.7. Gospodarka i rolnictwo

Gospodarka

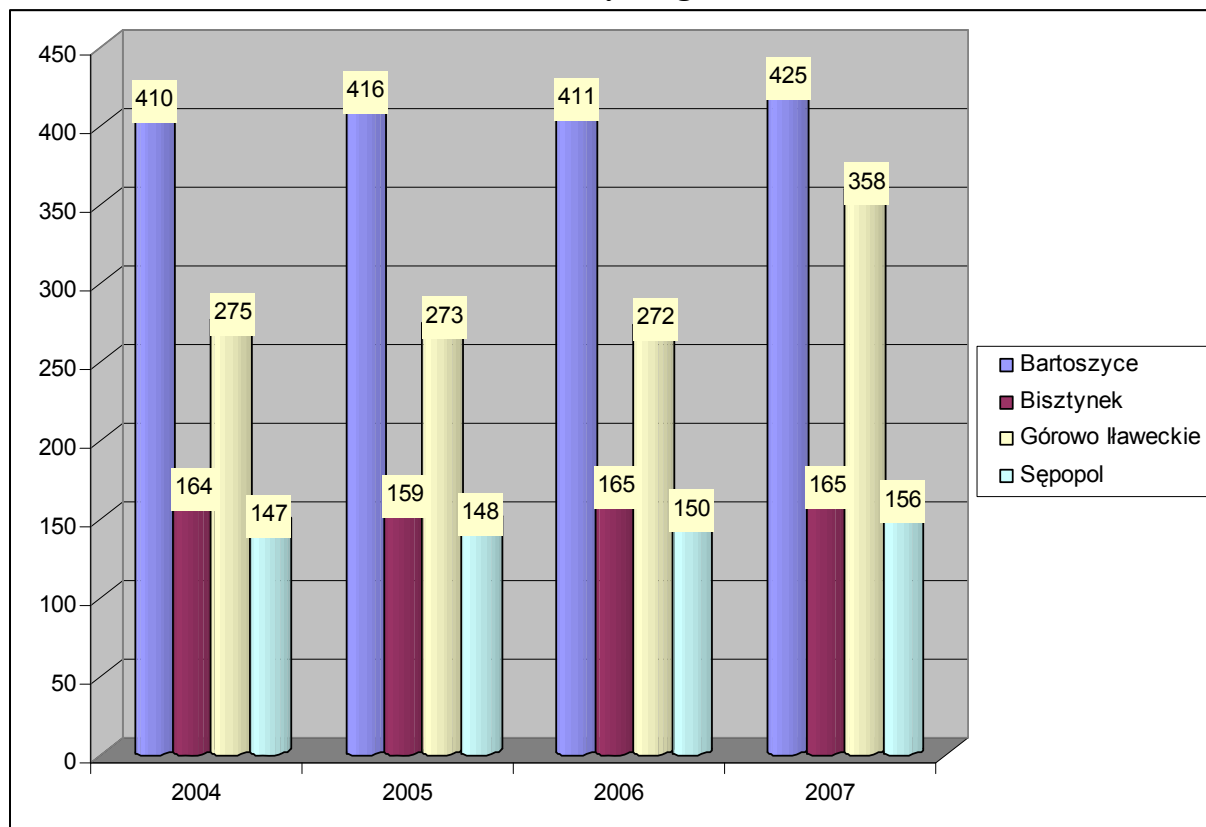
Gospodarka jest całokształtem działalności, polegającej na wytwarzaniu dóbr i świadczeniu usług zgodnie z potrzebami ludności. Bisztynek nie jest wielkim miastem o prężnie rozwijającej się gospodarce. Jest raczej niewielkim miasteczkiem, które jak mu podobne boryka się z różnymi problemami. Tutejsi mieszkańcy mają co prawda zapewniony dostęp do podmiotów świadczących podstawowe usługi tj. sklepy spożywcze, sklepy odzieżowe itp., ale brakuje tu podmiotów świadczących usługi w sferze kulturalnej tj. kino, klubokawiarnia, które byłyby ofertą dla dzieci, młodzieży czy dorosłych. Brakuje również w Bisztyнку oferty gastronomicznej i noclegowej oraz oferty drobnych usług dla mieszkańców typu szewc, pralnia, krawiec.

W miejscowości mieszczą się następujące ważniejsze podmioty, które zajmują się świadczeniem usług, produkcją oraz handlem:

- Kwaciarnia;
- Sklepy spożywcze i spożywczo przemysłowe;
- Sklepy odzieżowe 3 szt.;
- Składy budowlane 3 szt.;
- Firmy przewozowe;
- Serwis opon;
- Zakłady fryzjerskie 3 szt.;
- Spółdzielnia Kółek Rolniczych;
- Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska;
- Poczta;

- Bank Spółdzielczy;
- Piekarnie 2 szt.;
- Przedsiębiorstwo Handlowo Usługowe zajmujące się m.in. skupem zboża;
- OPAKOMET wyrób wyrobów z tektury.

Wykres 2. Liczba podmiotów gospodarczych Bisztynek na tle innych miast powiatu bartoszyckiego

Na podstawie analizy powyższego wykresu można stwierdzić, że Bisztynek pod tym względem nie odbiega zasadniczo od miasteczek powiatu bartoszyckiego, jedynie większe Górowo Iławeckie i znacznie większe Bartoszyce posiadają liczniejszą grupę podmiotów gospodarczych.

Rolnictwo

Rolnictwo należy do najstarszych dziedzin wytwórczości materialnej człowieka. Jest jednym z działów gospodarki, którego głównym zadaniem jest dostarczenie żywności. Jednym z głównych uwarunkowań rozwoju rolnictwa na danym obszarze jest potencjał zawarty w warunkach przyrodniczych.

Wokół miasta, na wysoczyźnie morenowej dominują gleby kompleksu pszennego dobrego III i IV klasy bonitacyjnej. W kierunku południowo - wschodnim przeważają gleby kompleksów żytnich IV i V klasy bonitacyjnej. W obniżeniach doliny Pisy występują gleby torfowe, które obecnie w części są zabagnione. Miejscami porastają je krzewy i drzewa, które wyrosły w wyniku naturalnej sukcesji wtórnej na terenach nieużytkowanych.

Tabela 8. Struktura wielkości gospodarstw rolnych w gminie

Lp.	Typ	Ilość	Powierzchnia
1	gospodarstwa do 2 ha	86	124,73
2	gospodarstwa do 5 ha	75	240,68
3	gospodarstwa do 7 ha	26	151,46
4	gospodarstwa do 10 ha	51	433,66
5	gospodarstwa do 15 ha	68	855,88
6	gospodarstwa do 20 ha	57	993,87
7	gospodarstwa do 50 ha	102	2944,49
8	gospodarstwa do 100 ha	33	2243,43
9	gospodarstwa powyżej 100 ha	20	8533,9
10	Razem:	518	16522,10

Tabela 9. Struktura gruntów w Bisztynku

Lp.	Wyszczególnienie	Powierzchnia [w ha]
1.	Użytki rolne	1139,16
2.	Grunty leśne	9,41
3.	Grunty zabudowane i zurbanizowane	14,74
4.	Grunty pod wodami	-
5.	Użytki gruntowe	39,95
6.	Razem:	1203,26

4. Analiza SWOT miejscowości

Analiza SWOT to jedna z najpopularniejszych heurystycznych (**heurystyka**¹ filoz. umiejętność odkrywania nowych prawd przez odpowiednie stawianie hipotez; umiejętność wyszukiwania i gromadzenia materiałów historycznych) technik analitycznych, służąca do porządkowania informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego jako uniwersalne narzędzie analizy strategicznej, a także jest niezwykle często wykorzystywana w zarządzaniu strategicznym.

¹ Władysław Kopaliński, Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych

Technika ta polega na posegregowaniu posiadanej „informacji o danej sprawie” na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):

- **S** (*Strengths*) – **mocne strony**: wszystko to, co stanowi atut, przewagę, zaletę analizowanego obiektu; kategorie **wewnętrzne pozytywne** - identyfikacja mocnych stron wynika ze znajomości przedmiotu analizy. Im ta znajomość jest głębsza, tym wynik analizy jest bardziej efektywny. Praktycznie w każdym przypadku mocne strony są wynikiem wszelkiego rodzaju zasobów i kwalifikacji przedmiotu analizy.
- **W** (*Weaknesses*) – **słabe strony**: wszystko to, co stanowi słabość, barierę, wadę analizowanego obiektu; kategorie **wewnętrzne negatywne** - identyfikacja słabych stron przebiega podobnie jak identyfikacja mocnych stron przedmiotu analizy i jest wynikiem znajomości przedmiotu analizy. Praktycznie w każdym przypadku słabe strony są wynikiem wszelkiego rodzaju braku zasobów i braku kwalifikacji przedmiotu analizy.
- **O** (*Opportunities*) – **szanse**: wszystko to, co stwarza dla analizowanego obiektu szansę korzystnej zmiany; kategorie **zewnętrzne pozytywne** - należy znaleźć w otoczeniu kluczowe czynniki, które pozwolą na utrzymanie pozycji lub jej ekspansję, a jednocześnie osłabią zagrożenia. Szanse mają pozytywny wpływ na rozwój i pokonywanie barier płynących z otoczenia
- **T** (*Threats*) – **zagrożenia**: wszystko to, co stwarza dla analizowanego obiektu niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej; kategorie **zewnętrzne negatywne** - musimy zidentyfikować w otoczeniu kluczowe czynniki, które są przeszkodą dla utrzymania pozycji, rozwoju lub ekspansji. Zagrożenia mają negatywny wpływ przede wszystkim na utrzymanie pozycji, jak również na perspektywy rozwoju.

Informacja strategiczna, posegregowana według opisanych kryteriów na cztery grupy, jest następnie zapisywana w czterodzielnej macierzy strategicznej, w której lewa połowa zawiera dwie kategorie czynników pozytywnych, a prawa - dwie kategorie czynników negatywnych.

Pełna użyteczność techniki SWOT ujawnia się jednak dopiero, gdy poddać cztery pozornie niezależne grupy czynników analizie wzajemnych powiązań i spróbować odpowiedzieć na serię pytań:

- Czy dana mocna strona pozwoli nam wykorzystać daną szansę?

- Czy dana mocna strona pozwoli nam zniwelować dane zagrożenie?
- Czy dana słaba strona ogranicza możliwość wykorzystania danej szansy?
- Czy dana słaba strona potęguje ryzyko związane z danym zagrożeniem?

Poniżej przedstawiono analizę SWOT dla miasta Bisztyнка opracowaną zgodnie z powyższą metodologią:

WEWNĘTRZNE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Atrakcyjne architektonicznie i kulturowo tereny miasta; • Czyste i nieskażone środowisko – brak uciążliwego przemysłu; • Bardzo dobrze rozwinięta infrastruktura społeczna, zwłaszcza oświatowa; • Bardzo dobry poziom infrastruktury technicznej – wodociągi i kanalizacja; • Korzystne położenie w pobliżu skrzyżowania ważnych szlaków komunikacyjnych drogowych i kolejowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak dużych inwestorów i nowych inwestycji gospodarczych w mieście; • Niski poziom dochodów mieszkańców; • Wysoka stopa bezrobocia; • Niezadowalające tempo procesu rewaloryzacji Starego Miasta; • Niewystarczająca, w stosunku do możliwości, oferta kulturalna (brak oferty pozalekcyjnych zajęć dla młodzieży) i turystyczna (brak usług hotelarskich i gastronomicznych); • Słabe zagospodarowanie pustych przestrzeni i terenów zielonych.
ZEWNĘTRZNE	
MOŻLIWOŚCI	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój turystyki i funkcji kulturalnych opartych o dziedzictwo kultury; • Rozwój przedsiębiorczości opartej na nieuciążliwych ekologicznie, nowoczesnych technologiach; • Korzystne warunki środowiska naturalnego sprzyjające rozwojowi usług turystycznych (np. pomnik przyrody nieożywionej – „Kamień Diabelski”); • Współpraca z miastami i gminami powiatu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niedostatek środków finansowych miasta; • Silna konkurencja ze strony sąsiednich ośrodków; • Stereotyp słabej gminy i miasta, gdzie w opinii powiatu i województwa nie warto inwestować; • Niska dostępność szkoleń dotyczących prowadzenia działalności gospodarczej, a właściwie jej brak; • Niewystarczające działania promujące walory miasta; • Postępująca degradacja infrastruktury komunikacyjnej; • Brak środków finansowych na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

Określenie szans rozwoju oraz zagrożeń:

1. Należy zwrócić szczególną uwagę na możliwości rozwoju miasta poprzez wykorzystanie potencjału przyrodniczo - kulturowego do rozwoju turystyki. Turyści nie mają odpowiedniego zaplecza, dlatego należy pamiętać o branży turystycznej i usługowej (gastronomia, hotele i gospodarstwa agroturystyczne), która musi oferować odpowiedni standard usług;
2. Trzeba zintensyfikować działania związane z promocją miasta i opracować foldery turystyczne oraz inwestycyjne. Odpowiednio skonstruowane albumy i ulotki przyciągną turystów i inwestorów, którzy zostawią pieniądze oraz zainwestują kapitał w ten teren.
3. Konieczne jest zaopiekowanie się niszczącymi zabytkami kultury – zwłaszcza kamienice wokół rynku, które należy wyremontować i ewentualnie zagospodarować.
4. Nie można zapomnieć o przestrzeni publicznej, z której korzystają na co dzień mieszkańcy tego terenu, a także odwiedzający turyści (tereny zielone, place zabaw, boiska i chodniki). Ułatwienie komunikacji, stworzenie zielonych miejsc wypoczynku i zabaw uatrakcyjni miasto i poprawi jego estetykę.
5. W celu zatrzymania ludzi młodych i aktywnych na terenie tym trzeba stworzyć ofertę spędzania wolnego czasu.
6. Trzeba zadbać o stałą ofertę szkoleń i doradztwa dla mieszkańców miasta, która pozwoli im na podnoszenie swoich kwalifikacji bez potrzeby ruszania się z miejsca zamieszkania. Szansą na poprawę warunków będą też szkolenia dla osób o najmniejszych możliwościach i kwalifikacjach;

5. Opis planowanych zadań

1. Moje boisko Orlik 2012

Cel: Poprawa stanu infrastruktury sportowej miejscowości i zwiększenie możliwości wypoczynku i rekreacji.

Przeznaczenie: Infrastruktura powstała w wyniku niniejszego projektu będzie wykorzystywana przez mieszkańców miejscowości (zwłaszcza dzieci i młodzież) i turystów

do spędzania wolnego czasu. Obiekt będzie wykorzystywany przez dzieci i młodzież podczas zajęć lekcyjnych z wychowania fizycznego, a także podczas sportowych zajęć pozalekcyjnych. Nastąpi znaczna poprawa organizacji zajęć sportowych i komfortu dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach, a także poprawa dbałości o czystość i higienę dzięki możliwości każdorazowego korzystania z natrysków. Dorosłe osoby będą mogły wykorzystywać obiekt w czasie wolnym od zajęć dla dzieci i młodzieży.

Planowana inwestycja polegać będzie na budowie uniwersalnego systemu modułowego zaplecza boisk sportowych umożliwiającego wiele zestawień w zależności od potrzeb użytkowników. System oparty będzie na prefabrykowanych modułowych elementach drewnianych lub stalowych. Planowana wersja zestawienia pawilonów, posiadająca poza pomieszczeniem trenera, magazynem, sanitariatami, przebieralnię z łazienkami przeznaczone dla dwóch drużyn. Nowoczesna forma architektoniczna będzie atrakcyjna dla młodych użytkowników, a także umożliwi zapewnienie komfortu użytkowania. Zastosowane będą naturalne ekologiczne materiały łatwo wpisujące się w dowolne otoczenie.

Harmonogram realizacji: 2009 – 2010.

Planowane koszty: 1 340 000,00 PLN.

Źródło finansowania: Budżet Gminy i środki UE.

2. Brama Lidzbarska izbą dziedzictwa kultury Bisztynka

Cel: Poprawa stanu infrastruktury kulturalnej i intensyfikacja możliwości zagospodarowywania wolnego czasu dzieci i młodzieży.

Przeznaczenie: Infrastruktura powstała w wyniku niniejszego projektu będzie wykorzystywana na bieżące potrzeby działalności Ośrodka Kultury i Aktywności Lokalnej, organizowanie różnego rodzaju imprez i zajęć dla dzieci i młodzieży. W wyniku poprawy warunków pracy tej instytucji pojawi się szansa na zintensyfikowanie działań w obszarze kultury i rozszerzenie dotychczasowej oferty Ośrodka Kultury i Aktywności Lokalnej. W pomieszczeniach wyremontowanej bramy będą mogły dodatkowo odbywać się wernisaże i wystawy, a także planowane jest wydzielenie pomieszczenia dla organizacji pozarządowych, gdzie ich członkowie będą mogli się spotkać i w spokoju omówić swoje sprawy.

Planowana inwestycja obejmuje remont i adaptację istniejącego, zabytkowego budynku Bramy Lidzbarskiej, niepodpiwniczonego, z aktualnie przejazdowym – docelowo tylko dla

ruchu pieszego – przyziemiem. W budynku przewiduje się przystosowanie kondygnacji I piętra oraz poddasza na cele użytkowe Ośrodka Kultury i Aktywności Lokalnej.

Wolnostojący, zabytkowy (III kat.) budynek Bramy Lidzbarskiej, zrealizowany w latach 1481 – 1547 jako obiekt gotycki, ok. 1780 został obniżony i przebudowany w stylu barokowym. Późnobarokowe szczyty prawdopodobnie wg proj. Ernesta Mazura. Jedyna zachowana z trzech bram murów obronnych. Na pocz. XX w. służyła za więzienie. Bud. wpisany do rejestru zabytków pod nr A-519 decyzją WKZ z dn.12.09.1957 r.

Budynek ogólnie w złym stanie technicznym nie umożliwia aktualnie użytkowania i pilnie wymaga kompleksowego, kapitalnego remontu.

Harmonogram realizacji: 2009 – 2010.

Planowane koszty: 876 000,00 PLN.

Źródło finansowania: Budżet Gminy i środki UE.

3. Modernizacja stadionu miejskiego

Cel: Poprawa stanu infrastruktury sportowej miejscowości i zwiększenie możliwości wypoczynku i rekreacji.

Przeznaczenie: Infrastruktura powstała w wyniku niniejszego projektu będzie wykorzystywana przez mieszkańców miejscowości (zwłaszcza dzieci i młodzież) i turystów do spędzania wolnego czasu. Obiekt będzie wykorzystywany przez dzieci i młodzież do zajęć lekcyjnych z wychowania fizycznego, a także na organizację sportowych zajęć pozalekcyjnych w celu rozwoju umiejętności fizycznych i dbania o zdrowie. Dorosłe osoby będą mogły wykorzystywać salę w czasie wolnym od zajęć dla dzieci i młodzieży w celu rozwijania swojej sprawności fizycznej i zainteresowań. Będą tutaj również organizowane imprezy kulturalne.

Harmonogram realizacji: 2009 – 2013.

Planowane koszty: 1 200 000,00 PLN.

Źródło finansowania: Budżet Gminy i środki UE.

4. Kompleksowe uporządkowanie gospodarki wodno – ściekowej Aglomeracji Bisztynek

Cel: Poprawa i ochrona środowiska przyrodniczego.

Przeznaczenie: Projekt ma za zadanie osiągnięcie norm jakościowych w zakresie oczyszczania ścieków, dostawy wody pitnej i poprawy stanu środowiska zgodnie z obowiązującymi przepisami. W wyniku jego realizacji aglomeracja zostanie wyposażona w infrastrukturę umożliwiającą odbiór i oczyszczanie ścieków komunalnych, nastąpi ograniczenie ilości tzw. wód przypadkowych trafiających do kanalizacji sanitarnej, ochrona cieków powierzchniowych przed zanieczyszczonymi wodami opadowymi oraz poprawa jakości dostarczanej mieszkańcom wody pitnej. Realizacja tego przedsięwzięcia ma niezaprzeczalnie pozytywny wpływ na szeroko pojęte środowisko, a zwłaszcza na kształtowanie jakości wód podziemnych i powierzchniowych, w szczególności terenów położonych w obszarach przyrodniczych objętych ochroną prawną.

Wody powierzchniowe województwa są głównym atutem Regionu i ich czystość warunkuje rozwój turystyki wodnej i wypoczynku przyrodniczego. Wyposażenie miejscowości naszego województwa w zbiorowe systemy dostarczania wody wysokiej jakości, łącznie z systemami odbioru ścieków od mieszkańców Regionu oraz turystów jest warunkiem dalszego jego rozwoju.

Harmonogram realizacji: 2009 – 2013.

Planowane koszty: 9 500 000,00 PLN.

Źródło finansowania: Budżet Gminy i środki UE.

5. Kompleksowe uporządkowanie i zagospodarowanie terenów zieleni miejskiej

Cel: Stworzenie miejsc rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców miejscowości i turystów.

Przeznaczenie: Projekt ma na celu stworzenie infrastruktury, która będzie wykorzystywana przez mieszkańców miejscowości i turystów do rekreacji i wypoczynku. Zostaną zagospodarowane tereny od lat zapomniane i zaniedbane. Zostaną uzupełnione ubytki drzewostanu, polepszone warunki życiowe roślin, wzbogacone formy zieleni poprzez nowe rabaty kwiatowe oraz wykonany szereg innych działań wzmacniających walory ekologiczne, krajobrazowe, kulturowe i rekreacyjne miasta oraz zakupiona niezbędna infrastruktura np. ławki do siedzenia.

Zieleń miejska decyduje w dużej mierze o komforcie życia w mieście, gdyż są to elementy przyrody znajdujące się w „zasięgu ręki” mieszkańca. Ma to istotny wpływ na jego samopoczucie i zdrowie. Tereny zielone w miastach spełniają szereg podstawowych funkcji sanitarnych (ochronnych) i estetycznych: pochłaniają i neutralizują zanieczyszczenia, poprawiają mikroklimat miasta (regulują stosunki termiczno - wilgotnościowe, zapewniają cień), tworzą bariery ochronne, podnoszą walory estetyczne kompozycji architektonicznych. Takie tereny pozwalają mieszkańcom miast obcować na co dzień z przyrodą i odpoczywać "na łonie natury", która neutralizuje nasze codzienne stresy.

Harmonogram realizacji: 2009 – 2013.

Planowane koszty: 300 000,00 PLN.

Źródło finansowania: Budżet Gminy i środki UE.

6. Przebudowa i modernizacja ciągów pieszych, układu komunikacyjnego, budowa miejsc parkingowych, likwidacja barier architektonicznych

Cel: Usprawnienie komunikacji na terenie miejscowości.

Przeznaczenie: Infrastruktura powstała w wyniku niniejszego projektu będzie wykorzystywana przez mieszkańców miejscowości i turystów do komfortowego poruszania się po miejscowości oraz do rekreacji i wypoczynku. Zostaną pobudowane nowe i wyremontowane istniejące już chodniki, pobudowane parkingi dla samochodów, nastąpi likwidacja barier architektonicznych dla niepełnosprawnych. Potrzeba realizacji niniejszego projektu wynika między innymi z konieczności wsparcia rewitalizacji Starego Miasta i terenów wykorzystywanych codziennie do przemieszczania się mieszkańców, a także będących miejscem koncentracji zarówno funkcji mieszkaniowych, jak i usług ogólnomiejskich, w tym turystycznych (główne zabytki miasta).

Harmonogram realizacji: 2009 – 2013.

Planowane koszty: 1 000 000,00 PLN.

Źródło finansowania: Budżet Gminy i środki UE.

7. Modernizacja istniejących kotłowni miejskich

Cel: Ochrona powietrza w mieście w wyniku ograniczenia emisji do atmosfery zanieczyszczeń gazowych i pyłów

Przeznaczenie: Realizacja projektu przyczyni się do znaczącego zmniejszenia emisji zanieczyszczeń pyłowych do powietrza, co pozwoli osiągnąć wymierny efekt ekologiczny. Poprawi się jakość istniejącego dobra publicznego, a budynki staną się bardziej przyjazne środowisku. Zwiększona sprawność kotłów pozwoli odnieść korzyści finansowe płynące z eksploatacji kotłowni. Zmodernizowane kotłownie zapewnią większą wartość opałową oraz lepszą sprawność źródła energii cieplnej. Realizacja inwestycji pozwoli na likwidację źródła niskiej emisji i zastąpienie jej nowoczesną i ekologiczną formą wytwarzania energii cieplnej.

Harmonogram realizacji: 2009 – 2013.

Planowane koszty: 1 200 000,00 PLN.

Źródło finansowania: Budżet Gminy i środki UE.

8. Budowa ratusza miejskiego

Cel: Rozbudowa infrastruktury społecznej.

Przeznaczenie: Realizacja projektu przyczyni się do odbudowy obszaru szczególnie wartościowego, o zachowanej strukturze przestrzennej i przywrócenia zniszczonej substancji architektonicznej miasta. Ratusz przez wiele lat był miejscem, gdzie łączyły się dwie funkcje bardzo istotne dla mieszkańców miasta: była to siedziba Rady Miejskiej oraz dom handlowy. W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego miasta Bisztynek przewidziano realizację takiego przedsięwzięcia – budowa ratusza z pierwotną funkcją administracyjno – handlową.

Harmonogram realizacji: 2009 – 2013.

Planowane koszty: 5 000 000,00 PLN.

Źródło finansowania: Budżet Gminy i środki UE.

9. Rewitalizacja budynków zabytkowych znajdujących się na terenie Starego Miasta

Cel: Poprawa atrakcyjności turystycznej, inwestycyjnej oraz miejsca zamieszkania.

Przeznaczenie: Dzięki realizacji niniejszego projektu wdrożone zostaną procesy, które przywrócą cennym obszarom możliwość sprawnego działania poprzez zmianę struktury terenów, przywrócenie i umieszczenie nowych funkcji, a przede wszystkim aktywizację tej przestrzeni i ich jakościową zmianę. W ramach projektu planuje się porządkowanie „starej tkanki” urbanistycznej poprzez odpowiednie zagospodarowywanie pustych przestrzeni w harmonii z otoczeniem; renowację zabudowy budynków infrastruktury społecznej, zwłaszcza dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz renowację budynków o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym oraz ich adaptację na cele: gospodarcze, społeczne i kulturalne.

Harmonogram realizacji: 2009 – 2013.

Planowane koszty: 3 000 000,00 PLN.

Źródło finansowania: Budżet Gminy i środki UE.

10. Budowa amfiteatru

Cel: Rozbudowa infrastruktury .

Przeznaczenie: Realizacja inwestycji poprawi estetykę miasta, wstrzyma proces marginalizacji obszaru, ułatwi bardziej powszechne uczestnictwo w kulturze, ułatwi dostęp do obiektu dla osób niepełnosprawnych, stworzy warunki do prezentacji efektów działalności twórczej i społeczno - kulturalnej opartej na tradycji i kulturowej różnorodności, co wpłynie pozytywnie na aktywność lokalnej społeczności i promocję miasta w mediach.

Niewystarczające zaplecze infrastruktury kulturalnej, okołoedukacyjnej i sportowej oddziałuje niekorzystnie na rozwój kulturalny na obszarze gminy zarówno wśród dzieci, jak i osób dorosłych.

Harmonogram realizacji: 2009 – 2013.

Planowane koszty: 700 000,00 PLN.

Źródło finansowania: Budżet Gminy i środki UE.

11. Remont i Modernizacja Ośrodka Kultury i Aktywności Lokalnej

Cel: Rozbudowa infrastruktury społecznej.

Przeznaczenie: W ramach planowanej inwestycji zakłada się przebudowę i doposażenie Ośrodka Kultury i Aktywności Lokalnej. Celem nadrzędnym inwestycji będzie osiągnięcie wysokich standardów technicznych obiektu, a także zwiększenie dostępności mieszkańców miasta do obiektów infrastruktury kulturalnej. Kultura warunkuje rozwój społeczny i gospodarczy, kształtuje postawy obywateli i formy instytucjonalne państwa. Nie jest więc tylko elementem systemu, ani tym bardziej dziedziną życia społecznego, ale podstawą do wszelkich zmian instytucjonalno - ekonomicznych społeczeństwa.

Harmonogram realizacji: 2009 – 2013.

Planowane koszty: 1 000 000,00 PLN.

Źródło finansowania: Budżet Gminy i środki UE.

12. Humanizacja blokowisk miejskich

Cel: Poprawa warunków technicznych blokowisk miejskich oraz wzrost atrakcyjności zamieszkania.

Przeznaczenie: Realizacja niniejszego projektu nastawiona będzie na poprawę warunków technicznych oraz ograniczenia negatywnych zjawisk społecznych na osiedlach z wielkiej płyty dla zwiększenia bezpieczeństwa użytkowania i poprawy atrakcyjności zamieszkiwania. W miastach województwa warmińsko - mazurskiego znajdują się obszary, na których w latach 70 i 80 budowano osiedla mieszkaniowe przy wykorzystaniu technologii wielkiej płyty. Obecnie budynki te wymagają szczególnej troski ze strony technicznej. Jako budowle energochłonne, ze zużyтыми i zawodnymi instalacjami wewnętrznymi oraz rażące swoją estetyką, nie są uznawane za atrakcyjne miejsca zamieszkania. Obserwowany jest również proces starzenia się ludności wielkich blokowisk. Wszystkie te elementy powodują wzrost problemów społecznych (patologie wśród dorosłych i młodzieży).

Harmonogram realizacji: 2009 – 2013.

Planowane koszty: 1 500 000,00 PLN.

Źródło finansowania: Budżet Gminy i środki UE.

13. Remont i renowacja obiektów sakralnych

Cel: Zachowanie i odbudowa dziedzictwa kulturowego oraz zwiększenie dochodów z turystyki.

Przeznaczenie: Realizacja niniejszego projektu przyczyni się do kompleksowej poprawy stanu zabytków. Bogactwo dziedzictwa i kultury regionu są istotnym czynnikiem rozwoju społeczno-gospodarczego, które mogą istotnie wpłynąć na rozwój lokalnego rynku usług turystycznych, a tym samym przyczynić się do znacznej poprawy lokalnej gospodarki. Większość obiektów zabytkowych jest w złym stanie, który ulega stałemu pogorszeniu, co utrudnia, a często uniemożliwia właściwe i długofalowe wykorzystanie i promocję ich walorów historycznych i estetycznych.

Harmonogram realizacji: 2009 – 2013.

Planowane koszty: 2 400 000,00 PLN.

Źródło finansowania: Środki parafii i środki UE.

6. Podsumowanie

Niniejszy Plan Odnowy Miejscowości opracowany dla miasta Bisztynek jest dokumentem strategicznym – diagnozuje stan obecny miejscowości i wyznacza dla niej zadania, które mają się w dalszej perspektywie przyczynić do kompleksowego rozwoju miasta i poprawy warunków bytu mieszkańców.

W pierwszej kolejności mieszkańcy miejscowości postanowili realizować „Moje boisko Orlik 2012” i „Brama Lidzbarska izbą dziedzictwa kultury Bisztyńka”, a następnie „Kompleksowe uporządkowanie i zagospodarowanie terenów zieleni miejskiej”. Doprowadzenie do realizacji tych zadań pozwoli mieszkańcom miasta urzeczywistnić priorytetowe dla nich działania, które bez dofinansowania z Unii Europejskiej na dzień dzisiejszy znajdują się poza zasięgiem możliwości władz.

Wykaz planowanych zadań nie jest listą zamkniętą, wręcz przeciwnie – wymaga stałego monitorowania i wprowadzania ewentualnych modyfikacji. Szczególną uwagę należy zwrócić też na pojawiające się możliwości pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania z innych programów i fundacji, jeśli będą one zbieżne z celami i przeznaczeniem planowanych projektów.